

Tylko do użytku służbowego.

INSTRUKCJA WYSZKOLENIA ARTYLERII

CZĘŚĆ III

SZKOLENIE KONTYNGENSU KANDYDACI NA PODOFICERÓW

(PROJEKT)

Generalny Inspektor Sił Zbrojnych Biuro Inspekcji	
Wpł. dn. 25. III	REK.
280 - 2629 12 38	W. K. K. K.
Zalac.	

T R E Ś Ć .

ROZDZIAŁ I.

str.

Postanowienia ogólne.

1. Cel szkolenia	1
2. Organizacja szkolenia	1
3. Ilość uczniów szkół podoficerskich	2
4. Wyposażenie uczniów szkół "	2
5. Oporządzenie koni wierzchowych	2

ROZDZIAŁ II.

Szkolenie kandydatów na podoficerów w oddziałowych szkołach podoficerskich artylerii.

1. Czas trwania	3
2. Wskazówki organizacyjne	3
3. Składy organizacyjne szkół podoficerskich w poszczególnych rodzajach artylerii	4
4. Szkolenie kandydatów na podoficerów poza oddziałami macierzystymi	8
5. Podległość szkół podoficerskich	9
6. Nadzór i kontrola	9
7. Obsada instruktorska szkół podoficerskich	9
8. Wyznaczanie instruktorów	10
9. Zwalnianie instruktorów od innych obowiązków	11
10. Dobór instruktorów	11
11. Obowiązki komendantów szkół	12
12. Uprawnienia dyscyplinarne komendantów szkół	13
13. Dobór kandydatów do szkół podoficerskich	13
14. Wyposażenie szkół	14

15. Natężenie pracy	15
16. Kalkulacja czasu przeznaczanego na zajęcia wyszkole- niowe	15
17. Rozkład dnia	16
18. Wykonywanie programów szkolenia	16
19. Klasyfikacja uczniów	17
20. Udział szkół w ćwiczeniach garnizonowych i międzygarnizonowych	18
21. Udział uczniów w służbie wartowniczej	18
22. Zwalnianie uczniów ze szkół	19
23. U r l o p y	19
24. Awansowanie uczniów	19
25. Nagrody	19
26. Świadectwa	20
27. Otwarcie i zakończenie szkół	20

ROZDZIAŁ III.

Szkolenie kandydatów na podoficerów artylerii w szkołach podoficerskich innych rodzajów wojska.

1. Szkolenie radiotelegrafistów	20
2. Szkolenie obsługi ciężkich karabinów maszynowych. . .	20
3. Szkolenie sanitariuszy	21

ROZDZIAŁ IV.

Szkolenie kandydatów na podoficerów z plutonów artylerii piechoty:

21

ROZDZIAŁ V.

Doskonalenie i specjalizacja absolwentów szkół podoficerskich.

1. Wskazówki ogólne	22
2. P r a k t y k i	22

3. Kursy specjalizujące	24
4. Kursy instruktorskie	24

ROZDZIAŁ VI.

<u>Zakres szkolenia kandydatów na podoficerów artylerii</u> <u>poszczególnych specjalności wojskowych</u>	25
--	----

ROZDZIAŁ VII.

<u>Tabele przedmiotów nauczania i orientacyjny procentowy</u> <u>podział czasu na poszczególne przedmioty.</u>	
---	--

1. Artyleria lekka	35
2. Artyleria ciężka	37
3. Artyleria konna	39
4. Artyleria motorowa	41
5. Artyleria najcięższa	44
6. Artyleria pomiarowa	46

ROZDZIAŁ VIII.

<u>Cel i zakres poszczególnych przedmiotów nauczania.</u>	
---	--

1. Nauka służby wewnętrznej	48
2. Musztra piesza	49
3. Szkolenie strzeleckie z karabinkiem	50
4. Walka bagnetem	50
5. Walka granatem	51
6. Wychowanie fizyczne	51
7. H i g i e n a	52
8. R a c h u n k i	52
9. Praca kulturalno-oświatowa	53

10. Nauka o artylerii	53
11. D z i a ł o c z y n y	55
12. Sprzęt i amunicja artyleryjska	56
13. Nauka o koniu	56
14. Jazda konna	57
15. Bateria zaprzężona /ciagniona/.	58
16. Szkolenie taborowe	59
17. Przyrządy optyczno-miernicze	60
18. Terenoznawstwo	61
19. Topografia	63
20. Urządzanie stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych	64
21. Maskowanie	66
22. Nauka obserwacji	67
23. Ł ą c z n o ś ć	69
24. Obrona przeciwigazowa	70
25. Nauka o aparatach telefonicznych	72
26. Budowa linii telefonicznych	74
27. Służba ruchu telefonicznego	75
28. Pozostałe środki łączności	76
29. Nadawanie i odbiór znaków Morse'a	77
30. Zasady dysponowania personelem i sprzętem łączności	77
31. Sprzęt lekki o karabinie maszynowym	78
32. Musztra z lekkim karabinem maszynowym	78
33. Szkolenie szereckie z lekkim karabinem maszynowym	79
34. Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów weterynaryjnych	80
35. Zajęcia fa dla kandydatów na podoficerów podkuwaczy	81
36. Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów puszkarzy	81

V.	str.
37. Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów rusznikarzy	82
38. Transporty kolejowe	83
39. Szkolenie hamulcowych	84
40. Służba w polu	85
41. Wstępne wiadomości techniczne	87
42. Nauka o budowie silnika	88
43. Nauka o budowie podwozia	89
44. Elektrotechnika samochodowa	89
45. Wiadomości o materiałach i gospodarce technicznej	90
46. Zajęcia praktyczne w warsztatach samochodowych	91
47. Nauka rozpoznawania i usuwania niedomagań	92
48. Nauka utrzymania sprzętu silnikowego	93
49. Nauka prowadzenia wozów silnikowych	94
50. Nauka o przepisach ruchu kołowego na drogach publicznych	95
51. Pomiarzy artyleryjskie	96
52. Elektromechanika	101
53. Nauka fotografowania	102

R O Z D Z I A Ł I.

Postanowienia ogólne.

1.
Cel szkole-
nia.

Celem szkolenia kandydatów na podoficerów artylerii jest:

- wychowanie wartościowych podoficerów o wysokim poziomie moralnym,
- przygotowanie dowódców małych zespołów,
- techniczne przygotowanie specjalistów do pełnienia przypadających im funkcji w czasie pokoju i wojny,
- przygotowanie pomocników instruktorów w niektórych przedmiotach praktycznego szkolenia.

2.
Organizacja
szkolenia.

Szkolenie kandydatów na podoficerów artylerii odbywa się w szkołach podoficerskich, organizowanych na określony przeciąg czasu w oddziałach:

- a/ artylerii,
- b/ częściowo - innych rodzajów wojska.

W szkołach podoficerskich innych rodzajów wojska szkoli się jedynie kandydatów na podoficerów artylerii następujących specjalności:

- a/ radiotelegrafistów,
- b/ obsługę karabinów maszynowych z dywizjonów artylerii konnej,
- c/ sanitariuszy.

W szkołach podoficerskich dywizjonów artylerii konnej szkoli się również kandydatów na podoficerów z plutonów artylerii piechoty.

3.

Ilość uczniów
w szkołach
podoficer-
skich.

Ilość uczniów w szkołach podoficerskich określa się na podstawie corocznie wydawanych norm produkcji dla roczników poborowych.

Ilość powoływanych do szkół powinna być większa od wyznaczonych norm o pewien odsetek zapasu.

Odsetek ustalają dowódcy oddziałów na podstawie doświadczenia.

4.

Wypożyczenie
uczników szkół
podoficerskich.

Kandydaci na podoficerów artylerii przy odejściu do szkół podoficerskich mają być wyposażeni:

a/ w umundurowaniu:

według tabel należności mundurowych na czas pokoju:

- zestaw wyjściowy szeregowego służby czynnej Nr 2
- zestaw ćwiczebny szeregowego służby czynnej Nr 11
- zestaw bielizny letniej szeregowego Nr 13,
- zestaw wyposażenia zimowego Nr 15,
- zestaw oporządzenia Nr 18,
- zestaw gimnastyczny Nr 39.

b/ w uzbrojeniu:

- karabinek,
- bagnet z żabką,
- szabla z żabką /nie dotyczy kandydatów na podoficerów w artylerii zmotoryzowanej oraz kandydatów na podoficerów radiotelegrafistów i sanitariuszy/,
- maska przeciwgazowa.

5.

Oporządzenie
koni wierz-
chowych.

Gdy kandydaci na podoficerów odchodzą do szkół podoficerskich innych oddziałów wraz z końmi wierzchowymi, oporządzenie koni ma być następujące:

- całkowity rząd wierzchowy,
- kantar z naczółkiem,
- łańcuch stajenny,
- powęz z poduszką,
- szczotka i zgrzebło,
- karmiak,
- wiadro płócienne,
- materiał podkowniczny na okres trwania szkoły podoficerskiej,
- derka stajenna.

R O Z D Z I A Ł II.

Szkolenie kandydatów na podoficerów w oddziałowych szkołach podoficerskich artylerii.

1.
Czas trwania.

Szkoły podoficerskie uruchamia się corocznie na okres:

- a/ w oddziałach artylerii o wcieleniu wiosennym:
od 20 września do 5 lutego,
- b/ w oddziałach artylerii o wcieleniu jesiennym:
od 2 stycznia do 31 maja.

2.
Wskazówki organizacyjne.

Szkoły podoficerskie organizuje się jedynie na czas trwania kursów.

Stanowią one odrębne pododdziały pod względem organizacyjnym i wyszkoleniowym.

Przemianowywanie jednego z organicznych pododdziałów na szkołę podoficerską jest niedopuszczalne.

W okresie trwania kursów szkół podoficerskich ilość organizacyjnych pododdziałów w danym oddziale artylerii powiększa się o 1 pododdział.

Organizacja szkół w poszczególnych rodzajach artylerii jest różna ze względu na różnorodność specjalności, do jakich muszą być przygotowywani kandydaci na podoficerów oraz konieczność odciążenia oddziałów od szkolenia małych ilościowo grup specjalistów.

3.

Składy organizacyjne szkół podoficerskich w poszczególnych rodzajach artylerii.

Skład organizacyjny szkół podoficerskich w poszczególnych rodzajach artylerii jest następujący:

Oddziały artylerii	Ilość plutonów wchodzących w skład szkół podoficerskich	Nazwy plutonów	Rodzaje specjalistów przydzielanych do poszczególnych plutonów
Pułki artylerii lekkiej	3	Pluton obsługi dział	- podoficer obsługi armat - " " haubic - " " przeciwgazowej - " administracyjny - " weterynaryjny - " podkuwacz - " rusznikarz - " puszkarz - " ślusarz
		Pluton zwiadowców.	- podoficer strzelniczy - " zwiadowca obserwator - " obsługi centrali pomiarów - " " placówek - " zaprzęgowy - " kreślarz - " daktylograf
		Pluton telefonistów	- podoficer telefonista - " telefonista konny
Samodzielne dywizjony artylerii lekkiej	2	Pluton obsługi dział	Jak w pułkach artylerii lekkiej
		Pluton zwiadowców	Jak w pułkach artylerii lekkiej.

Oddziały artylerii	Ilość plutonów wchodzących w skład szkół podoficerskich	Nazwy plutonów	Rodzaje specjalistów przydzielanych do poszczególnych plutonów.
Pułki artylerii ciężkiej	4	Pluton obsługi dział	Jak w pułkach artylerii lekkiej
		Pluton zwiadowców	Jak w pułkach artylerii lekkiej /z wyjątkiem podoficerów central i placówek pomiarów/.
		Pluton telefonistów	Jak w pułkach artylerii lekkiej
		Pluton obsługi karabinów maszynowych	- podoficer obsługi karabinów maszynowych. /Ze wszystkich oddziałów artylerii danej grupy art., wyposażonych w lekkie karabiny maszynowe/
Samodzielne dywizjony artylerii ciężkiej	2	Pluton obsługi dział	Jak w pułkach artylerii ciężkiej /z wyjątkiem podoficerów weterynaryjnych, podkuwaczy, rusznikarzy, puszkarzy, ślusarzy/
		Pluton zwiadowców	Jak w pułkach artylerii ciężkiej
Dywizjony artylerii konnej	2	Pluton obsługi dział	Jak w pułkach artylerii lekkiej
		Pluton zwiadowców	- podoficer strzelniczy - " zwiadowca obserwator - " zaprzęgowy - " daktylograf
Pułki artylerii motorowej	4	Pluton obsługi dział	- podoficer obsługi armat lekkich - " " " ciężkich - " " haubic - " " przeciwgazowej - " administracyjny - " puszkarz - " rusznikarz
			- podoficer strzelniczy - " zwiadowca - " daktylograf
			- podoficer telefonista
		Pluton telefonistów/co drugi rok/	

Oddziały artylerii	Ilość plutonów wchodzących w skład szkół podoficerskich	Nazwy plutonów	Rodzaje specjalistów przydzielanych do poszczególnych plutonów
		Pluton kierowców	- podoficer kierowca samochodowy - " " motocyklowy - " " ciągnikowy - " mechanik samochodowy - " elektromechanik samochodowy - " " prądów silnych - " tokarz metalowy - " ślusarz maszynowy - " " narzędziowy - " kowal - " dłutownik metalowy - " frezer " - " odlewnik " - " hartownik - " szlifierz metalowy - " wiertacz " - " spawacz - " wulkanizator - " blacharz - " stolarz karoseryjny - " tapicer - " lakiernik
Pułki artylerii najcięższej.	4	Pluton obsługi dział	- podoficer obsługi moździerzy - " " przeciwwgazowej - " administracyjny - " puszkarz - " rusznikarz - " picnier
		Pluton zwiadowców	- podoficer strzelniczy - " zwiadowca
		Pluton telefonistów/co drugi rok/	- podoficer telefonista
		Pluton kierowców	- podoficer kierowca samochodowy - " " motocyklowy - " " ciągnikowy - " elektromechanik samochodowy - " mechanik samochodowy - " spawacz

Oddziały artylerii	Ilość plutonów wchodzących w skład szkół podoficerskich	Nazwy plutonów	Rodzaje specjalistów przydzielanych do poszczególnych plutonów
Dywizjony pionierów artylerii	4	Pluton obsługi pionierów wzrokowych	- podoficer obsługi centrali wzrokowej - " " placówki - " fotograf
		Pluton obsługi pionierów dźwiękowych	- podoficer obsługi centrali dźwiękowej - " " placówki - " elektromechanik
		Pluton obsługi pionierów topograficzno-ogniowych	- podoficer obsługi centrali topogn. - " " placówki - " zwiadowca - " daktylograf - " administracyjny
		Pluton telefonistów	- podoficer telefonista

UWAGI: 1/ Pułki 4-dywizyjne mogą organizować równolegle 2 szkoły podoficerskie.

2/ Gdy ilość uczniów w jakimkolwiek plutonie szkolnym przekracza liczbę 30-tu, organizuje się drugi pluton tej samej nazwy.

3/ Kandydaci na niezawodowych podoficerów obsługi armat i haubic tworzą w ramach swoich plutonów oddzielne działy.

4/ Kandydaci na podoficerów weterynaryjnych, podkuwaczy, rusznikarzy, puszkarzy i ślusarzy wchodzi w skład plutonów obsługi dział jedynie pod względem organizacyjnym.

W plutonach tych szkolą się wyłącznie w zakresie przedmiotów ogólnowojskowych.

Fachowe ich szkolenie opiera się na odrębnych programach.

5/ Dywizjon ćwiczebny Szkoły Podchorążych Artylerii szkoli kandydatów na podoficerów wszystkich specjalności we własnym zakresie.

^{4.}
Szkolenie kan-
dydatów na
podoficerów
poza oddzia-
łami macierzy-
stymi.

Dla częściowego odciążenia oddziałów od szkole-
nia małych ilościowo grup specjalistów szkoli się
zasadniczo:

a/ Kandydatów na podoficerów obsługi karabinów
maszynowych:

Ze wszystkich oddziałów artylerii, z wyjątkiem
dywizjonów artylerii konnej i oddziałów artylerii
Centrum Wyszkozenia Artylerii - w najbliższych puł-
kach artylerii ciężkiej,

b/ Kandydatów na podoficerów telefonistów:

- z samodzielnych dywizjonów artylerii lekkiej
i ciężkiej oraz z dywizjonów artylerii konnej -
w najbliższych pułkach artylerii lekkiej,

- z oddziałów artylerii motorowej i najcięższej
kolejno jednego roku w 1 pułku artylerii motorowej,
drugiego - w 1 pułku artylerii najcięższej,

c/ Kandydatów na podoficerów z samodzielnych
baterij pomiarowych:

- centralnie w 1 dywizjonie pomiarów artylerii,

d/ Kandydatów na podoficerów weterynaryjnych:

- z samodzielnych dywizjonów artylerii ciężkiej-
w pułkach artylerii lekkiej własnych dywizyj piechoty

e/ Kandydatów na podoficerów puszkarzy:

- z samodzielnych dywizjonów artylerii ciężkiej-
w najbliższych pułkach artylerii ciężkiej.

Kandydatów na podoficerów, szkolonych w niemacie-
rzystych szkołach podoficerskich artylerii, odsyła się
na czas trwania tych szkół - bez koni.

Dla potrzeb szkolenia dostarczają sprzętu, pomocy szkolnych, koni itp. oddziały szkolące.

Wraz z kandydatami na podoficerów telefonistów należy odsyłać do oddziałów szkolących z każdego dywizjonu po 1 podoficerze nadterminowym jako instruktorze.

Oddziały szkolące wyznacza corocznie Ministerstwo Spraw Wojskowych.

5.
Podległość
szkół podoficerskich

Szkoły podoficerskie podlegają pod względem wyszkoleniowym bezpośrednio zastępcom dowódców oddziałów.

6.
Nadzór i kontrola.

Sprawę nadzoru i kontroli szkół podoficerskich reguluje Instrukcja wyszkolenia artylerii cz. I. "Organizacja i metody szkolenia".

7.
Obsada instruktorska
szkół podoficerskich.

Obsada instruktorska szkół podoficerskich składa się z instruktorów stałych i dochodzących:

Stalymi instruktorami są:

- komendant szkoły,
- zastępca komendanta,
- dowódcy plutonów /ilość zależy od ilości plut.
- ogniomistrz-szef,
- podoficerowie zawodowi lub nadterminowi

/2-4 na każdy pluton/

W wypadku niskiego stanu liczebnego oficerów w oddziałach zastępca komendanta szkoły może pełnić jednocześnie funkcję dowódcy jednego z plutonów.

Instruktorów dochodzących wyznacza się zależnie od potrzeby spośród specjalistów jak: lekarz, lekarz-wet.

kierownik wychowania fizycznego, oficer oświatowy, oficer-absolwent kursu dowódców plutonów chemicznych itp.

Do poszczególnych plutonów /z wyjątkiem plutonów telefonistów/ należy prócz tego przydzielać w miarę możliwości nowopromowanych podporuczników dla nabycia praktyki instruktorskiej i przyswojenia sobie najlepszych metod nauczania przez obserwację pracy bardziej doświadczonych oficerów i podoficerów.

Szkolenie samodzielne można wyjątkowo powierzać nowopromowanym podporucznikom, szczególnie uzdolnionym w tym kierunku.

8.

Wyznaczanie instruktorów

Instruktorów wyznaczają imiennie dowódcy oddziałów.

Obsada instruktorska powinna być podana jaknajwcześniej do wiadomości zainteresowanych przed uruchomieniem szkół.

Wcześniejsze wyznaczanie obsady instruktorskiej ma na celu: umożliwienie kadrze przemyślenia programu szkolenia i odpowiedniego przygotowania się do swych obowiązków.

Dowódcy oddziałów, mających wydzielone dywizjony, mogą powoływać z tych dywizjonów na okres trwania szkół podoficerskich jako instruktorów:

a/ z dywizjonów armat :

po 3 podoficerów zawodowych lub nadterminowych,

b/ z dywizjonów haubic :

po 1 oficerze /kpt.-por./ i po 2-3 podoficerów zawodowych lub nadterminowych

Powoływanym oficerom i podoficerom zawodowym przysługują należności za delegacje. Kredyty na ten cel

pokrywane są z budżetu I Wiceministra Spraw Wojskowych na zapotrzebowanie Szefa Departamentu Artylerii.

9.
Zwalnianie
instruktorów
od innych
obowiązków.

Na okres trwania szkół podoficerskich należy sta-
łych instruktorów zwalniać od pełnienia obowiązków
służbowych, wynikających z ich poprzedniego przydziału.

Należy unikać odrywania instruktorów od bardzo
ważnej pracy nad wychowaniem i szkoleniem przyszłych
podoficerów rezerwy.

Nie należy zwłaszcza obciążać instruktorów obo-
wiązkami gospodarczo-administracyjnymi.

10.
Dobór in-
struktorów.

Należy zasadniczo wyznaczać:

a/ na komendantów szkół podoficerskich:

starszych kapitanów z ukończonym kursem w Szkole
Strzelania Artylerii i - o ile możliwości - w Centrum
Wyszkolenia Piechoty, o dużym doświadczeniu życiowym
i fachowym, odznaczających się wybitnymi zdolnościami
wychowawczymi,

b/ na zastępców komendantów:

kapitanów lub starszych poruczników, bardzo dobrych
wychowawców i instruktorów, którym można powierzyć sa-
modzielne prowadzenie pewnych działów szkolenia, jak:
jazda konna, jazda zaprzęgami, prowadzenie wozów silni-
kowych itp.,

c/ na dowódców plutonów:

poruczników doskonale fachowo przygotowanych i za-
miłowanych w pracy instruktorskiej; na dowódców pluto-
nów telefonistów-absolwentów kursów w Centrum Wyszko-
lenia łączności,

d/ na ogniomistrzów-szefów:

doświadczonych starszych podoficerów, o dużych wartościach wychowawczych,

e/ na podoficerów-instruktorów:

podoficerów moralnie wartościowych, najlepszych instruktorów z oddziałów.

11.
Obowiązki ko-
nendantów
szkół.

Komendant szkoły podoficerskiej jest odpowiedzialnym kierownikiem wychowania i szkolenia uczniów.

W szczególności należy do jego obowiązków:

- regulowanie toku życia służbowego i pracy szkoleniowej,

- celowy rozdział przedmiotów szkolenia między poszczególnych instruktorów, według ich uzdolnień i zamiłowania,

- układanie szczegółowych programów szkolenia,

- czuwanie nad wykonywaniem programów,

- usuwanie zauważonych braków i usterek,

- dawanie szczegółowych wytycznych w sprawach wychowania i szkolenia oraz zaznajamianie z nimi instruktorów,

- otaczanie opieką podporuczników, przydzielonych na praktykę instruktorską i kierowanie ich pracą,

- osobiste prowadzenie nauki służby wewnętrznej jako przedmiotu dającego możliwość wywierania największego wpływu wychowawczego,

- osobiste prowadzenie ćwiczeń z zakresu służby polowej,

- przedstawianie zastępcy dowódcy oddziału tygodniowych zapotrzebowań na dostawę sprzętu, pomocy szkolnych, koni, wozów silnikowych itp. dla potrzeb szkoły,

- sprawowanie czynności wchodzących w zakres jego uprawnień dyscyplinarnych.

12.
Upewnienien
dyscyplinarn
ne komendan
tów szkół.

Komendantowi szkoły podoficerskiej przysługują upewnienien dyscyplinarnie dowódcy dywizjonu.

13.
Dobór kandy
datów do
szkół podo
ficerskich.

Wartość bojowa oddziałów artylerii jest zależna przede wszystkim od wartości jej dowódców, poczynsz y od najniższego szczebla.

Kandydatów na podoficerów artylerii należy dobie- spośród najdzielniejszych i najspewnienniejszych kano- nierów narodowości polskiej, odznaczających się silnym charakterem, wrodzoną inteligencją i zdolnością prze- wodzenia innym.

Z obcych narodowości można dobierać jedynie tych, co do których nie ma żadnych zastrzeżeń pod względem lojalności państwowej.

Na telefonistów i radiotelegrafistów wyznaczać wyłącznie Polaków.

Warunki służby artyleryjskiej wymagają, by naj- inteligentniejszych kandydatów szkolić w specjalno- ściach:

- zwiadowcy-obseryatora,
- radiotelegrafisty,
- telefonisty,
- działonowego,

Kandydatów, przewidzianych do obsługi i na- prawiania sprzętu stanowiącego etatowe wyposażenie artylerii należy dobierać spośród wykwalifikowanych rzemieślników.

Wszyscy kandydaci powinni posiadać:

- kategorię zdrowia bez zastrzeżeń,
- wytrzymałość na trudy fizyczne,
- dobrą wymowę.
- umiejętność poprawnego czytania, pisania i rachowania.

Dobór kandydatów do szkół powinien być oparty na obserwacji kanonierów, przeprowadzanej przez dowódców pododdziałów od chwili wcielenia rocznika poborowego oraz na badaniach psychotechnicznych.

Ostateczny wybór kandydatów zatwierdzają dowódcy oddziałów.

14.
Wyposażenie
szkół.

Wyposażenie szkół podoficerskich powinno być wzorowe.

Dowódcy oddziałów artylerii mają zapewnić choćby kosztem innych pododdziałów najlepsze warunki bytowania szkołom podoficerskim przez przydział odpowiednich pomieszczeń, sprzętu kwaterunkowego, sprzętu wyszkoleniowego, pomocy szkolnych itp.

Pomieszczenia powinny być obszernie, oddzielone od pomieszczeń innych pododdziałów, widne i czyste.

O ile możliwości każdy pluton powinien mieć własną salę wykładową.

Pożyczany jest przydział wspólnej jadalni.

Sprzęt kwaterunkowy - możliwie typowy.

Polepszenie żywienia uczniów należy stosować w ramach posiadanych oszczędności z ryczałtu na wyżywienie ludzi.

Szkoły podoficerskie własnej gospodarki nie prowadzą.

Uczniów należy pod względem żywienia przydzielać do jednego z pododdziałów.

Uzupełnianie umundurowania i uzbrojenia uczniów należy do macierzystych pododdziałów gospodarczych.

Środki do szkolenia zapewniają dowódcy oddziałów na podstawie tygodniowych zapotrzebowań komendantów szkół.

Sprzęt artyleryjski i wyszkoleniowy oraz pomoce szkolne należy przydzielać szkołom podoficerskim na czas ich trwania na stałe.

W oddziałach o ciągu konnym konie wierzchowe i zaprzęgowe, przeznaczone dla potrzeb szkół podoficerskich, pozostają w stanie baterij macierzystych.

Nauka praktycznego czyszczenia i pielęgnacji koni oraz pełnienia służby stajennej odbywa się w stajniach wyznaczonych przez dowódców oddziałów.

15.
Na tężenie
pracy.

Ilość godzin zajęć szkoleniowych wynosi zasadniczo tygodniowo 35.

Czyszczenie sprzętu, broni i koni odbywa się poza godzinami zajęć szkoleniowych.

16.
Kalkulacja
czasu prze-
znaczonego
na zajęcia
wyszkolenio-
we.

Wykonywanie programów szkoleniowych jest przewidziana w ciągu następującej ilości godzin:

a/ w oddziałach o wcieleniu wiosennym - około 600 godzin,

b/ w oddziałach o wcieleniu jesiennym - około 650 godzin.

17.
Rozkład
dnia.

Rozkład dnia dostosowany do warunków miejscowych układają dowódcy oddziałów.

18.
Wykonywanie
programów
szkolenia.

Sposób opracowania programów i sposób ich wykonania podaje Instrukcja wyszkolenia artylerii cz.I. "Organizacja i metody szkolenia".

Określony przez Ministerstwo Spraw Wojskowych procentowy podział czasu na poszczególne przedmioty ma charakter wyłącznie orientacyjny.

Zależnie od postępów szkolenia podział ten może ulegać pewnym zmianom pod warunkiem jednak, że nakazane cele szkolenia zostaną osiągnięte i zakres materiału przerobiony.

Dążyć należy do stosowania w jak najszerszym zakresie specjalizacji.

Z nauczania należy wyłączyć wiadomości teoretyczne i szczegóły, których znajomość nie będzie miała praktycznego znaczenia dla przyszłych podoficerów.

Teorii należy uczyć jedynie w zakresie niezbędnym dla świadomej obsługi sprzętu.

Metoda nauczania ma być poglądowa, jako najbardziej oddziaływująca na zmysły i pamięć.

Organizować pokazy, wyświetlanie filmów wyszkoleniowych zarówno artyleryjskich jak i innych rodzajów wojska.

Nie wymagać szczegółowej znajomości nazw sprzętu, w zamian wymagać umiejętności jak najlepszego wykorzystania sprzętu.

Szczególne uwagi zwracać na utrzymanie i należyte obchodzenie się ze sprzętem.

Dla odciążenia uczniów od robienia zapisków po-
żądane jest dawanie im skrótów wykładów /skryptów/,
które zabierają ze sobą jako swoją własność po zwol-
nieniu z szeregów.

Skrypty nie mogą obejmować wiadomości o organi-
zacji wojska.

Należy od samego początku wyjaśnić uczniom istot-
ny cel szkolenia, tj. przygotowanie ich do roli dowód-
ców i specjalistów, oraz podkreślać stale znaczenie
roli podoficera w wojsku.

Kandydatów należy wyrabiać przede wszystkim na
doskonałych wykonawców.

Jako przyszłych dowódców należy uczyć od chwili
uruchomienia szkoły: samodzielności, zaradności, sumien-
ności w wypełnianiu obowiązków, odpowiedzialności
za swe czyny, pobierania decyzji, umiejętności rozka-
zywania.

Dawać im możliwość jak najczęstszego dowodzenia.

Do nauki instruowania przystępować dopiero po
2-ach miesiącach zajęć szkolnych tj. wtedy, gdy kandy-
daci opanowali już wszystkie czynności i obowiązki
oraz nabyli w dostatecznym stopniu pewności siebie.

19.
Klasyfikacja
uczniów.

Klasyfikacja uczniów następuje na podstawie oce-
ny:

- kwalifikacyj moralnych,
- przydatności służbowej/spryt, dzielność, zdolno-
ści pojmowania, organizacyjne i dowódcze/,
- wyników pracy.

Ocenę kwalifikacyj moralnych osiąga się przez
stałą obserwację zachowania się uczniów w służbie
i poza służbą.

Wyniki pracy kontroluje się przez częste przepytywanie uczniów z przerobionego materiału.

Jeden dzień w miesiącu przeznaczają się na przeprowadzanie powtórek w poszczególnych plutonach.

Egzaminów nie przeprowadza się.

Wyniki pracy ocenia się za pomocą not w skali 1-5:

- 5 - bardzo dobrze
- 4 - dobrze
- 3 - dostatecznie
- 2 - niedostatecznie
- 1 - źle.

Co miesiąc wpisuje się ocenę z poszczególnych przedmiotów oraz opinię o każdym uczniu do dziennika klasyfikacyjnego.

Uzgadnianie ocen i opinii odbywa się na konferencjach, w których biorą udział wszyscy oficerowie szkoły podoficerskiej.

Przy ocenie końcowej rozstrzygają sprawowanie i postępy ucznia w ciągu całego czasu trwania szkół

20.

Udział szkół
w ćwiczeniach
garnizonowych
i międzygarnizonowych.

Uczniowie szkół podoficerskich mogą brać udział w ćwiczeniach garnizonowych i międzygarnizonowych.

Rozdziela się ich między poszczególne baterie lub organizuje się baterie złożone wyłącznie z uczniów.

21.

Udział uczniów
w służbie wartowniczej.

Do służby wartowniczej wolno używać uczniów:

- a/ w oddziałach wcielenia wiosennego
od chwili uruchomienia szkół,
- b/ w oddziałach wcielenia jesiennego
od 1 marca.

22.
Zwalnianie uczniów ze szkół.

Zwalnianie uczniów ze szkół następuje w wypadkach:

- opuszczenia przez uczniów z jakichkolwiek powodów ponad 20% ogólnej ilości godzin,
- niedostatecznych postępów, stwierdzonych w połowie kursu,
- ujawnionej nielojalności państwowej,
- popełnienia występku dyskwalifikującego ucznia jako kandydata na podoficera.

O zwolnieniu ze szkoły decyduje dowódca oddziału.

Urlopy.

W czasie nauki w szkołach podoficerskich dowódcy oddziałów mogą udzielać urlopów okolicznościowych tylko w wyjątkowych wypadkach.

Urlopów świątecznych w okresie Bożego Narodzenia i Wielkanocy udzielać tylko w jednej kolejce.

24.
Awansowanie uczniów.

Awansowanie absolwentów szkół podoficerskich normuje rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 17 marca 1933 roku, ogłoszone w Dzienniku Rozkazów nr 6/33.

25.
Nagrody.

Prymusów z poszczególnych plutonów szkolnych oraz tych, którzy ukończyli z pierwszą lokatą szkoły podoficerskie w innych rodzajach wojska, należy nagradzać.

Nagrody zakupują dowódcy oddziałów z ryczałtów wyszkoleniowych.

Niezależnie od nagród należy prymusom udzielać po zakończeniu kursów urlopów wyróżniających.

26.
Świadczenia.

Absolwentom szkół podoficerskich, którzy ukończyli kurs z wynikiem pomyślnym, wydaje się świadectwa według wzoru ustalonego Dziennikiem Rozkazów nr 31/2.

27.
Otwarcie i zakończenie szkół.

Otwarcie i zakończenie szkół, wręczenie świadectw i nagród odbywa się w sposób uroczysty przy udziale wyższych przełożonych, przedstawicieli władz cywilnych i miejscowego społeczeństwa.

Program uroczystości może zawierać ćwiczenia pokazowe, zawody sportowe, przedstawienia itp.

R O Z D Z I A Ł III.

=====

Szkolenie kandydatów na podoficerów artylerii
w szkołach podoficerskich innych rodzajów wojska.

1.
Szkolenie radiotelegrafistów.

Szkolenie kandydatów na podoficerów radiotelegrafistów dla potrzeb wszystkich oddziałów artylerii odbywa się na kursach w kompaniach szkolnych batalionów radiotelegraficznych w czasie od 20.IX do 15.II. każdego roku.

Szczegółowe zarządzenia w sprawie obsyłania kursów wydają corocznie dowódcy O.K. na podstawie rozkazów Ministerstwa Spraw Wojskowych.

2.
Szkolenie obsługi ciężkich karabinów maszynowych.

Kandydatów na podoficerów obsługi karabinów maszynowych z dywizjonów artylerii konnej szkoli się w szkołach podoficerskich ciężkich karabinów maszynowych przy wielkich jednostkach kawalerii w czasie od 1.II. do 15.VII. każdego roku.

Kandydatów należy dobierać spośród kanonierów młodszego rocznika.

Szczegółowe zarządzenia w sprawie wysyłania na kursy wydają corocznie dowódcy wielkich jednostek kawalerii.

3.
Szkolenie sanitariuszy.

Kandydatów na podoficerów sanitariuszy szkoli się:

a/ z oddziałów artylerii o wcieleniu wiosennym:

- na 3-miesięcznym kursie unitarnym w kadrach zapasowych szpitali okręgowych w czasie od 1.XII.do 28-29.II.,

- na 4-miesięcznej praktyce w szpitalach okręgowych w czasie od 1.III.do 30.VI.,

b/ z oddziałów artylerii o wcieleniu jesiennym:

- na 3-miesięcznym kursie unitarnym w kadrach zapasowych szpitali okręgowych w czasie od 1.VI.do 31.VIII.,

- na 6-miesięcznej praktyce w szpitalach okręgowych w czasie od 1.IX.do 28-29.II.

R O Z D Z I A Ł IV.

Szkolenie kandydatów na podoficerów z plutonów
artylerii piechoty.

Kandydatów na podoficerów z plutonów artylerii piechoty szkoli się w szkołach podoficerskich dywizjonów artylerii konnej.

Przydział kandydatów do szkół podoficerskich poszczególnych dywizjonów artylerii konnej następuje corocznie na podstawie rozkazów Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Kandydaci na podoficerów obsługi armat i zwiadowców odchodzą z pułków piechoty na kursy wraz z końmi wierzchowymi.

Do każdych 2 koni ma być przydzielony 1 luzak.

Prócz tego na czas trwania kursów z każdej dywizji piechoty należy wysyłać jako instruktorów po 1 kapralu nadterminowym z plutonu artylerii piechoty, wyznaczonego przez dowódcę dywizji piechoty.

Zarządzenia w sprawie przewozu koni i luzaków oraz wyznaczenia podoficerów-instruktorów wydają corocznie Dowódcy Okręgów Korpusów.

R O Z D Z I A Ł V.

Doskonalenie i specjalizacja absolwentów szkół podoficerskich.

1.
Wskazówki
ogólne.

Po zakończeniu szkół podoficerskich dalsze doskonalenie bądź specjalizacja absolwentów odbywa się za pomocą:

- praktyk,
- kursów specjalizujących,
- kursów instruktorskich

2.
Praktyki.

Absolwenci szkół podoficerskich odbywają praktyki:

a/ w pododdziałach:

jako:

- podoficerowie obsługi armat, haubic i moździerzy,
- " " przeciwgazowej,
- " zwiadowcy-obszerni,
- " obsługi centrali i placówki pomiarów,
- " zaprzęgów,
- " telefoniści,
- " telefoniści konni,
- " radiotelegrafiści,
- " obsługi karabinów maszynowych

- podoficerowie kierowcy samochodowi,
- " " motocyklowi,
- " " obsługi centrali i placówki wzrokowej,
- " " " " " dźwiękowej;
- " " " " " top.-ogn.,

b/ w warsztatach:

jako:

- podoficerowie rusznikarze,
- " " puszkarze,
- " " ślusarze,
- " " mechanicy samochodowi,
- " " elektromechanicy,
- " " " " prądów silnych,
- " " tokarze metalowi,
- " " ślusarze maszynowi,
- " " " " narzędziowi,
- " " dłutownicy metalowi,
- " " frezerzy " "
- " " odlewnicy " "
- " " hartownicy,
- " " szlifierze metalowi,
- " " wiertacze,
- " " spawacze,
- " " wulkanizatorzy,
- " " blacharze,
- " " stolarze karoseryjni,
- " " tapicerzy,
- " " lakiernicy,

c/ w kuźniach:

jako:

- podoficerowie podkuwacze,
- " " kowale.

d/ w ambulansach weterynaryjnych:

jako:

- podoficerowie weterynaryjni,

e/ w izbach chorych:

jako:

- podoficerowie sanitariusze.

UWAGA: Absolwenci szkół podoficerskich o specjalności

"podoficer obsługi przeciwgazowej" biorą udział we wszystkich ćwiczeniach, prowadzonych z personelem sekcji przeciwgazowych.

Dla absolwentów o specjalności "podoficer zwiadowca-observator" i "podoficer obsługi karabinów maszynowych" należy poza praktyką w pododdziałach organizować specjalne zajęcia doskonalące w ramach pułków lub dywizjonów.

3.
Kursy specjalizujące.

Kursy specjalizujące organizuje się w artylerii motorowej i najcięższej dla absolwentów szkół podoficerskich, przeznaczonych na kierowców ciągnikowych.

Kandydatów dobiera się spośród absolwentów szkół kierowców samochodowych.

Kursy organizuje się w czasie od 1.VI.do 1.VII.

Program szkolenia kierowców ciągnikowych układają zastępcy dowódców oddziałów.

4.
Kursy instruktorskie.

Przed wcielenie poborowych młodszego rocznika, organizuje się w ramach dywizjonów kursy instruktorskie dla absolwentów szkół podoficerskich.

Na kursy te można nie powoływać absolwentów, odbywających praktykę warsztatową, w kuźniach, ambulansach weterynaryjnych i izbach chorych.

Celem kursów instruktorskich jest:

- nauczyć właściwego postępowania z poborowymi,
 - przypomnieć zasady instruowania z zakresu musztr pieszej, wychowania fizycznego i działoczynów,
- a prócz tego w oddziałach o wcieleniu jesiennym:
- uzupełnić ewentualne braki w wyszkoleniu absolwentów.

Czas trwania kursów instruktorskich:

a/ w oddziałach o wcieleniu wiosennym:

od 6.II.do chwili wcielenia poborowych,

b/ w oddziałach o wcieleniu jesiennym:
od 25.IX.do 25.X.

Dzienne natężenie pracy na kursach instruktorskich określają zastępcy dowódcy oddziałów.

Szczegółowe programy dla kursów instruktorskich opracowują zastępcy dowódców oddziałów.

R O Z D Z I A Ł VI.

Zakres szkolenia kandydatów na podoficerów artylerii
poszczególnych specjalności wojskowych.

Programy szkolenia zawierają pełny zakres wiadomości praktycznych, potrzebnych kandydatom na podoficerów artylerii poszczególnych specjalności wojskowych do wypełniania ich obowiązków w czasie wojny i pokoju.

Programy należy wykonywać w ten sposób, aby w czasie trwania szkół podoficerskich uczniowie nauczyli się:

a/ z plutonów obsługi dział /z wyjątkiem kandyda-
na podoficerów weterynaryjnych, podkuwaczy, puszkarzy i rusznikarzy/:

- dowodzić działonem w ramach baterii w różnych warunkach bojowych /w czasie działań dziennych i nocnych, podczas zagazowania lub zadymienia stanowiska ogniowego, w ogniu nieprzyjacielskiej artylerii lub piechoty itp./,

- w artylerii lekkiej, konnej i motorowej dowodzić działonem wydzielonym,

- dla działonu wydzielonego wybierać i urządzać stanowiska ogniowe odpowiadające warunkom zadania,

- przy samodzielnym działaniu wyszukiwać cele, okre-
ślać do nich odległości, nanosić cele i stanowiska na
mapę,

- prowadzić strzelania ze stanowisk nie ukrytych
do celów stałych i przemijających,

- kierować ogniem przy samoobronie,

- budować umocnienia zabezpieczające przed ogniem
nieprzyjaciela,

- maskować obsługę i sprzęt,

- kierować pracami ułatwiającymi wykonywanie strze-
lań jak: oczyszczanie pola ostrzału, podkopy pod lemiesz
itp.,

- urządzać pozorne stanowiska ogniowe,

- pełnić służbę obserwacyjno-alarmową,

- nadzorować pracę obsługi i usuwać w porę błędy
przez nie popełniane,

- przeprowadzać podział amunicji według rodzaju,
ciężaru, partii i wyrobu,

- wprowadzać dla swego działu poprawki na podsta-
wie tabeli poprawek,

- kierować pracami przy czyszczeniu i utrzymaniu
sprzętu,

- jeździć konno,

:w artylerii zmotoryzowanej

- prowadzić zaprzęgi,

:prować typowe wozy

:silnikowe,

- obchodzić się z końmi,

:nadzorować utrzymanie ty-
powych wozów silnikowych

- posługiwać się telefonem i radiostacją N2,

- budować i naprawiać linie telefoniczne,

- stosować obronę przeciwgazową ludzi, koni i sprzętu

- za- i wyładowywać ludzi, konie i sprzęt,

- pełnić czynności hamulcowych,

- orientować się w terenie,
- czytać mapę,
- posługiwać się busolą, busolą kierunkową, lornetką, kątomierzem kierunkowym, kątomierzem busolą,
- sporządzać szkice marszowe,
- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
- dowodzić zwartym oddziałem,
- walczyć karabinkiem, bagnetem i granatem,

b/ z plutonów zwiadowców:

- wyszukiwać cele, określać ich położenie, oceniać odległość,
- wskazywać cele,
- przekazywać wiadomości o ruchach własnych oddziałów,
- określać topograficzne położenie punktów przy pomocy stolika/z wyjątkiem artylerii konnej i piechoty/
- określać współrzędne punktów,
- prowadzić dziennik obserwacji,
- urządzać i maskować punkty obserwacyjne,
- pełnić służbę obserwacyjno-alarmową,
- określać typy i przynależność państwową wozów pancernych i samolotów,
- urządzać pozorne punkty obserwacyjne,
- przeprowadzać rozpoznanie miejscowości, dróg, mostów, brodów itp.,
- wytyczać drogi,
- ubezpieczać oddział w marszach i na postojach
- posługiwać się przyrządami optyczno-mierniczymi i topograficznymi,
- pełnić obowiązki podoficerów strzelniczych i taborowych,

- pisać meldunki,
- pełnić służbę łączników, gońców i przewodników,
- dobrze jeździć konno, : w artylerii zmotoryzowanej:
- obchodzić się z koniem, : - prowadzić i utrzymywać motocykl i samo-
- władać szablą z konia, : chód
- posługiwać się telefonem i radiostacją N2,
- budować i naprawiać linie telefoniczne,
- stosować obronę przeciwgazową ludzi, koni i sprzętu
- za- i wyładowywać ludzi, konie i sprzęt,
- pełnić czynności hamulcowych,
- dobrze orientować się w terenie,
- czytać mapę,
- sporządzać szkic rozmieszczenia baterii,
- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
- dowodzić zwartym oddziałem,
- walczyć karabinkiem, bagnetem i granatem;
- c/ z plutonów telefonistów:
- organizować pracę patroli telefonicznych/piesznych i konnych/ i kierować nią,
- szybko przeprowadzać łączność w każdym działaniu bojowym,
- sprawnie obsługiwać sprzęt,
- szybko wykrywać i usuwać uszkodzenia,
- urządzać i maskować stacje telefoniczne,
- posługiwać się radiostacją N2,
- przekazywać i odbierać rozkazy, meldunki, a zwłaszcza komendy artyleryjskie,
- kreślić i czytać schematy łączności,
- kierować pracami przy czyszczeniu i utrzymywaniu sprzętu łączności,

- jeździć konno,
 - obchodzić się z koniem,
 - wykonywać pracę techniczną z konia,
 - pełnić obowiązki podoficera taborowego,
 - stosować obronę przeciwgazową ludzi, koni i sprzętu,
 - za- i wyładowywać ludzi, konie i sprzęt,
 - pełnić czynności hamulcowych,
 - orientować się w terenie,
 - czytać mapę,
 - sporządzać szkice marszowe,
 - nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
 - dowodzić zwartym oddziałem,
 - walczyć karabinkiem, bagnetem i granatem,
 - d/ z plutonów obsługi karabinów maszynowych:
 - prowadzić walkę ogniową przy pomocy karabinów maszynowych z celami naziemnymi i powietrznymi,
 - ubezpieczać baterie w marszach, na postojach i w walce,
 - wybierać stanowiska dla karabinów maszynowych, urządzać je i maskować,
 - oczyszczać pole ostrzału,
 - kontrolować pracę obsługi,
 - pełnić służbę obserwacyjno-alarmową,
 - rozpoznawać przynależność państwową samolotów, określać kierunek ich lotu, szybkość i odległość,
 - posługiwać się busolą, busolą kierunkową i lometką,
 - jeździć konno,
 - obchodzić się z koniem,
- w artylerii zmotoryzowanej:
- prowadzić i utrzymywać typowe wozy silnikowe,
- wykonywać pracę techniczną z wozu silnikowego
- w artylerii zmotoryzowanej:
- prowadzić i utrzymywać samochody

- posługiwać się telefonem i radiostacją N2,
- budować i naprawiać linie telefoniczne,
- stosować obronę przeciwigazową ludzi, koni i sprzętu
- za- i wyładowywać ludzi, konie i sprzęt,
- pełnić czynności hamulcowych,
- orientować się w terenie,
- czytać mapę,
- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
- dowodzić zwartym oddziałem,
- walczyć karabinkiem, bagnetem i granatem,

e/ z plutonów kierowców:

- prowadzić typowe wozy silnikowe,
- wykrywać i usuwać niedomagania wozów silnikowych,
- kierować pracami przy czyszczeniu i utrzymaniu sprzętu,
- wykonywać drobne naprawy sprzętu w zakresie uprawnień kierowcy,
- znać przepisy ruchu kołowego,
- pełnić obowiązki podoficera garażowego,
- maskować sprzęt,
- posługiwać się telefonem i radiostacją N2,
- budować i naprawiać linie telefoniczne,
- stosować obronę przeciwigazową ludzi i sprzętu,
- za- i wyładowywać ludzi i sprzęt,
- pełnić czynności hamulcowych,
- przeprowadzać rozpoznanie miejscowości, dróg, mostów, brodów itp.,
- wytyczać drogi,
- orientować się w terenie,
- czytać mapę,

- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
- dowodzić zwartym oddziałem,
- walczyć przy pomocy karabinka, bagnetu i granatu;
- f/ z plutonów obsługi pomiarów wzrokowych, dźwiękowych i topograficzno-ogniowych:
- dowodzić placówką,
- wybierać, urządzać i maskować placówki, odpowiadające warunkom zadania,
- organizować pracę na placówkach,
- wykonywać wszystkie czynności obsługi placówek i central,
- prowadzić akta placówek i central,
- posługiwać się etatowym sprzętem,
- kierować pracami przy czyszczeniu i utrzymaniu sprzętu,
- wykonywać prace topograficzne,
- jeździć konno,
- obchodzić się z koniem,
- prowadzić zaprzęgi,
- posługiwać się telefonem,
- budować i naprawiać linie telefoniczne,
- stosować obronę przeciwgazową ludzi, koni i sprzętu
- za- i wyładowywać ludzi, konie i sprzęt,
- pełnić czynności hamulcowych,
- dobrze orientować się w terenie,
- czytać mapę,
- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
- dowodzić zwartym oddziałem,
- walczyć przy pomocy karabinka, bagnetu i granatu;

g/ kandydaci na podoficerów elektromechaników
z artylerii pomiarowej:

- pracować samodzielnie w centrali odbiorczej,
- posługiwać się i utrzymywać sprzęt,
- dokonywać dozwolonych rozbiórek i napraw sprzętu,
- urządzać i maskować centrale,
- orientować się w terenie,
- czytać mapę,
- stosować obronę przeciwgazową ludzi i sprzętu,
- za- i wyładowywać ludzi i sprzęt,
- pełnić czynności hamulcowych,
- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
- dowodzić zwartym oddziałem,
- walczyć przy pomocy karabinka, bagnetu i granatu,

h/ kandydaci na podoficerów fotografów:

- wykonywać zdjęcia fotopanoramowe,
- posługiwać się i utrzymywać sprzęt,
- urządzać i maskować fotociemnie,
- wykonywać prace topograficzne dla określenia

stanowiska aparatu fotopanoramowego,

- orientować się w terenie,
- czytać mapę,
- stosować obronę przeciwgazową ludzi i sprzętu,
- za- i wyładowywać ludzi i sprzęt,
- pełnić czynności hamulcowych,
- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
- dowodzić zwartym oddziałem,
- walczyć przy pomocy karabinka, bagnetu i granatu,

i/ kandydaci na podoficerów weterynaryjnych:

- nieść pierwszą pomoc koniom w nagłych wypadkach,
- pielęgnować chore konie,

- zadawać koniom lekarstwa,
- przygotowywać lekarstwa,
- obchodzić się ze sprzętem lekarsko-weterynaryjnym
- badać mięso,
- jeździć konno,
- stosować obronę przeciwigazową ludzi, koni i sprzętu
- za- i wyładowywać ludzi, konie i sprzęt,
- pełnić czynności hamulcowych,
- orientować się w terenie,
- czytać mapę,
- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
- dowodzić zwartym oddziałem,
- walczyć przy pomocy karabinka, bagnetu i granatu,

j/ kandydaci na podoficerów podkuwaczy:

- podkuwać konie,
- jeździć konno,
- stosować obronę przeciwigazową ludzi, koni i sprzętu
- za- i wyładowywać ludzi, konie i sprzęt,
- pełnić czynności hamulcowych,
- orientować się w terenie,
- czytać mapę,
- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,
- dowodzić zwartym oddziałem,
- walczyć przy pomocy karabinka, bagnetu i granatu,

k/ kandydaci na podoficerów puszkarzy i rusznikarzy

- dokonywać zamiany części uszkodzonych sprzętu
uzbrojenia,
- dokonywać napraw części uszkodzonych w myśl
przepisów o naprawach materiału uzbrojenia w oddzia-
łach gospodarczych,

- stosować obronę przeciwigazową ludzi, koni i sprzętu,

- za- i wyładowywać ludzi, konie i sprzęt,

- pełnić czynności hamulcowych,

- orientować się w terenie,

- czytać mapę,

- nieść pierwszą pomoc w nagłych wypadkach,

- dowodzić zwartym oddziałem,

- walczyć przy pomocy karabinka, bagnetu i granatu.

R O Z D Z I A Ł VII.

Tabela przedmiotów nauczania i orientacyjny procentowy podział czasu na poszczególne przedmioty.

1. Artyleria lekka.

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:						
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Plutony telefonistów	Kandydaci na podoficerów weteranów wojennych	podkuroczy	puszkarzy	rusznikarzy
1.	Nauka służby wewnętrznej	4	4	4	4	4	4	4
2.	Musztra piesza	4	4	4	4	4	4	4
3.	Szkolenie strzeleckie we władaniu karabinkiem	3	3	3	3	3	3	3
4.	Walka bagnietem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
5.	Walka granatem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
6.	Wychowanie fizyczne	6	6	6	6	6	6	6
7.	Higiena	1	1	1	1	1	1	1
8.	Rachunki	2	2	2	2	2	2	2
9.	Praca kulturalno-oświatowa	3	3	3	3	3	3	3
10.	Nauka o artylerii	8	6	2	-	-	-	-
11.	Działoczyzny	10	-	-	-	-	-	-
12.	Sprzęt i amunicja artyleryjska	2	-	-	-	-	2	-
13.	Nauka o koniu	1	1	1	-	1	-	-
14.	Jazda konna	10	15	10	10	10	-	-
15.	Bateria zaprzężona	7	-	-	3	3	-	-
16.	Szkolenie taborowe	1	1	1	1	1	-	-
17.	Przyrządy optyczno-miernicze	3	5	1	-	-	-	-
18.	Terenoznawstwo	6	8	6	6	6	6	6
19.	Topografia	-	12	-	-	-	-	-
20.	Urządzanie stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych	4	3	2	-	-	-	-
21.	Maskowanie	2	1	2	-	-	-	-
22.	Nauka obserwacji	3	5	-	-	-	-	-

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:						
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Plutony telefonistów	Kandydaci na podoficerów weterynaryjnych	podkuwaczy	puszkarzy	rusznikarzy
23.	Łączność	2	2	-	2	-	-	-
24.	Obrośna przeciwigazowa	3	3	3	3	3	3	3
25.	Nauka o aparatach telefonicznych	-	-	10	-	-	-	-
26.	Budowa linii telefonicznych	-	-	14	-	-	-	-
27.	Służba ruchu telefonicznego	-	-	5	-	-	-	-
28.	Pozostałe środki łączności	-	-	3	-	-	-	-
29.	Naślawanie i odbiór znaków Morse'a	-	-	1	-	-	-	-
30.	Zasady dysponowania personelem i sprzętem łączności	-	-	1	-	-	-	-
31.	Sprzęt lekkiego karabina maszynowego	-	-	-	-	-	-	-
32.	Musztta z lekkim karabinem maszynowym.	-	-	-	-	-	-	-
33.	Szkolenie strzeleckie z lekkiego karabina maszynowego	-	-	-	-	-	-	-
34.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów weterynaryjnych	-	-	-	44	-	-	-
35.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów podkuwaczy	-	-	-	-	45	-	-
36.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów puszkarzy	-	-	-	-	-	58	-
37.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów rusznikarzy	-	-	-	-	-	-	60
38.	Transporty kolejowe	2	2	2	2	2	2	2
39.	Szkolenie hamulcowych	1	1	1	1	1	1	1
40.	Służba w polu	11	11	11	3	3	3	3
R a z e m :		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

2. Artyleria ciężka.

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:							
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Plutony tele-fonistów	Plutony obsługi karabinów maszynowych	Kandydaci na podoficerów weterinaryjnych	podkuwacze	puszkarze	ruszniki
1.	Nauka służby wewnętrznej	4	4	4	4	4	4	4	4
2.	Musztra piesza	4	4	4	4	4	4	4	4
3.	Szkolenie strzeleckie z karabinka	3	3	3	3	3	3	3	3
4.	Walka bagnietem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
5.	Walka granatem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
6.	Wychowanie fizyczne	6	6	6	6	6	6	6	6
7.	Higiena	1	1	1	1	1	1	1	1
8.	Rachunki	2	2	2	2	2	2	2	2
9.	Praca kulturalno-oświatowa	3	3	3	3	3	3	3	3
10.	Nauka o artylerii	6	6	2	6	-	-	-	-
11.	Działoczniny	12	-	-	-	-	-	-	-
12.	Sprzęt i amunicja artyleryjska	3	-	-	-	-	-	3	-
13.	Nauka o koniu	1	1	1	1	-	1	-	-
14.	Jazda konna	10	15	10	10	10	10	-	-
15.	Bateria zaprzężona	5	-	-	-	3	3	-	-
16.	Szkolenie taborowe	1	1	1	1	1	1	-	-
17.	Przyrządy optyczno-miernicze	3	5	1	3	-	-	-	-
18.	Terenoznawstwo	6	8	6	6	6	6	6	6
19.	Topografia	-	12	-	-	-	-	-	-
20.	Urządzanie stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych	4	3	1	3	-	-	-	-
21.	Maskowanie	2	1	2	1	-	-	-	-
22.	Nauka obserwacji	3	5	-	3	-	-	-	-
23.	Łączność	2	2	-	2	2	-	-	-

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:							
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Plutony telefonistów	Plutony obsługi karabinów maszynowych.	Kandydaci na podoficerów			
						weterynaryjnych	podkuwaczy	puszkarzy	rusznikarzy
24.	Obrona przeciwigazowa	3	3	3	3	3	3	3	3
25.	Nauka o aparatach telefonicznych	-	-	10	-	-	-	-	-
26.	Budowa linii telefonicznych	-	-	14	-	-	-	-	-
27.	Służba ruchu telefonicznego	-	-	5	-	-	-	-	-
28.	Pozostałe środki łączności	-	-	3	-	-	-	-	-
29.	Nadawanie i odbiór znaków Morse'a	-	-	1	-	-	-	-	-
30.	Zasady dysponowania personelem i sprzętem łączności	-	-	1	-	-	-	-	-
31.	Sprzęt lekkiego karabina maszynowego	-	-	-	5	-	-	-	-
32.	Musztara z lekkim karabinem maszynowym	-	-	-	7	-	-	-	-
33.	Szkolenie strzeleckie z lekkiego karabina maszynowego	-	-	-	10	-	-	-	-
34.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów weterynaryjnych	-	-	-	-	45	-	-	-
35.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów podkuwaczy	-	-	-	-	-	46	-	-
36.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów puszkarzy	-	-	-	-	-	-	58	-
37.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów rusznikarzy	-	-	-	-	-	-	-	61
38.	Transporty kolejowe	2	2	2	2	2	2	2	2
39.	Szkolenie hamulcowych	1	1	1	1	1	1	1	1
40.	Służba w polu	12	11	12	12	3	3	3	3
R a z e m		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

3. Artyleria konna.

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:					
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Kandydaci na podoficerów			
				weterynaryjnych	podkucwaczy	puszkarzy	rusznikarzy
1.	Nauka służby wewnętrznej	4	4	4	4	4	4
2.	Musztra piesza	4	4	4	4	4	4
3.	Szkolenie strzeleckie z karabinka	4	4	4	4	4	4
4.	Walka bagnietem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
5.	Walka granatem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
6.	Wychowanie fizyczne	6	6	6	6	6	6
7.	Higiena	1	1	1	1	1	1
8.	Rachunki	1	1	1	1	1	1
9.	Praca kulturalno-oświatowa	3	3	3	3	3	3
10.	Nauka o artylerii	8	6	-	-	-	-
11.	Działoczyzny	10	-	-	-	-	-
12.	Sprzęt i amunicja artyleryjska	2	-	-	-	2	-
13.	Nauka o koniu	1	1	-	1	1	-
14.	Jazda konna	10	15	10	10	10	-
15.	Bateria zaprzężona	7	-	3	3	-	-
16.	Szkolenie taborowe	1	1	1	1	-	-
17.	Przyrządy optyczno miernicze	3	6	-	-	-	-
18.	Terenoznawstwo	6	9	6	6	6	6
19.	Topografia	-	-	-	-	-	-
20.	Urządzanie stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych	4	3	-	-	-	-
21.	Maskowanie	1	1	-	-	-	-
22.	Nauka obserwacji	3	6	-	-	-	-

L.p	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:					
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Kandydaci na podoficerów			
				weterynaryjnych	podkuwaczy	puszkarzy	rusznikarzy
23.	Łączność	2	2	2	-	-	-
24.	Obrona przeciwgazowa	3	3	3	3	3	3
25.	Nauka o aparatach telefonicznych	-	-	-	-	-	-
26.	Budowa linii telefonicznych	-	-	-	-	-	-
27.	Służba ruchu telefonicznego	-	-	-	-	-	-
28.	Pozostałe środki łączności	-	-	-	-	-	-
29.	Nadawanie i odbiór znaków Morse'a	-	-	-	-	-	-
30.	Zasady dysponowania personelem i sprzętem łączności	-	-	-	-	-	-
31.	Sprzęt ciężkiego karabina maszynowego	-	-	-	-	-	-
32.	Musztra z ciężkim karabinem maszynowym	-	-	-	-	-	-
33.	Szkolenie strzeleckie z ciężkim karabinem maszynowym	-	-	-	-	-	-
34.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów weterynaryjnych	-	-	45	-	-	-
35.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów podkuwaczy	-	-	-	46	-	-
36.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów puszkarzy	-	-	-	-	48	-
37.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów rusznikarzy	-	-	-	-	-	61
38.	Transporty kolejowe	2	2	2	2	2	2
39.	Szkolenie hamulcowych	1	1	1	1	1	1
40.	Służba w polu	12	20	3	3	3	3
R a z e m		100%	100%	100%	100%	100%	100%

4. Artyleria motorowa.

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:					
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Plutony telefonistów	Plutony kierowców	Kandydaci na podoficerów	
						puszkarzy	rusznikarzy
1.	Nauka służby wewnętrznej	4	4	4	4	4	4
2.	Musztra piesza	4	4	4	4	4	4
3.	Szkolenie strzeleckie z karabinka	4	4	4	4	4	4
4.	Walka bagnetem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
5.	Walka granatami	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
6.	Wychowanie fizyczne	6	6	6	6	6	6
7.	Higiena	1	1	1	1	1	1
8.	Rachunki	2	2	2	2	2	2
9.	Praca kulturalno-oświatowa	3	3	3	3	3	3
10.	Nauka o artylerii	6	6	2	2	-	-
11.	Działoczyzny	12	-	-	-	-	-
12.	Sprzęt i amunicja artyleryjska	3	-	-	-	3	-
13.	Nauka o koniu	-	-	-	-	-	-
14.	Jazda konna	-	-	-	-	-	-
15.	Bateria ciągniona	3	-	-	3	-	-
16.	Szkolenie taborowe	-	-	-	-	-	-
17.	Przyrządy optyczno-miernicze	3	5	1	1	-	-
18.	Terenoznawstwo	6	8	6	6	6	6
19.	Topografia	-	10	-	-	-	-
20.	Urządzanie stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych	4	3	2	2	-	-
21.	Maskowanie	2	1	1	2	-	-
22.	Nauka obserwacji	3	5	-	-	-	-
23.	Łączność	2	2	-	2	-	-

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:					
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Plutony telefoniistów	Plutony kierowniców	Kandydaci na podoficerów	
						puszkarzy	rusznikarzy
24.	Obrona przeciwgazowa	3	3	3	3	3	3
25.	Nauka o aparacie telefonicznym	-	-	10	-	-	-
26.	Budowa linii telefonicznych	-	-	14	-	-	-
27.	Służba ruchu telefonicznego	-	-	5	-	-	-
28.	Pozostałe środki łączności	-	-	3	-	-	-
29.	Nadawanie i odbiór znaków Morse'a	-	-	1	-	-	-
30.	Zasady dysponowania personelem i sprzętem łączności	-	-	1	-	-	-
31.	Sprzęt lekkiego karabina maszynowego	-	-	-	-	-	-
32.	Musztra z lekkim karabinem maszynowym	-	-	-	-	-	-
33.	Szkolenie strzeleckie z lekkim karabinem maszynowym	-	-	-	-	-	-
34.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów weterynaryjnych	-	-	-	-	-	-
35.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów podkuwaczy	-	-	-	-	-	-
36.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów puszkarzy	-	-	-	-	57	-
37.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów rusznikarzy	-	-	-	-	-	60
38.	Transporty kolejowe	2	2	2	2	2	2
39.	Szkolenie hamulcowych	1	1	1	1	1	1
40.	Służba w polu	12	10	10	10	3	3
41.	Wstępne wiadomości techniczne	1	1	1	2	-	-
42.	Nauka o budowie silnika	2	2	2	5	-	-

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:					
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Plutony telefonistów	Plutony kierowców	Kandydaci na podoficerów	
						puszkarzy	rusznikarzy
43.	Nauka o budowie podwozia	2	2	2	5	-	-
44.	Elektrotechnika samochodowa	2	2	2	7	-	-
45.	Wiadomości o materiałach i gospodarce technicznej	0,5	0,5	0,5	1	-	-
46.	Zajęcia praktyczne w warsztatach samochodowych	-	-	-	1	-	-
47.	Nauka rozpoznawania i usuwania niedomagań	1	1	1	7	-	-
48.	Nauka utrzymania sprzętu silnikowego	0,5	0,5	0,5	3	-	-
49.	Nauka prowadzenia wozów silnikowych	3	9	3	9	-	-
50.	Nauka o przepisach ruchu kołowego na drogach publicznych	1	1	1	1	-	-
R a z e m		100%	100%	100%	100%	100%	100%

5. Artyleria najcięższa.

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:					
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadowców	Plutony telefonistów	Plutony kierowców	Kandydaci na podoficerów	
						puszkarzy	rusznikarzy
1.	Nauka służby wewnętrznej	4	4	4	4	4	4
2.	Musztra piesza	4	4	4	4	4	4
3.	Szkolenie strzeleckie z karabinka	4	4	4	4	4	4
4.	Walka bagnetem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
5.	Walka granatem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
6.	Wychowanie fizyczne	6	6	6	6	6	6
7.	Higiena	1	1	1	1	1	1
8.	Rachunki	2	2	2	2	2	2
9.	Praca kulturalno-oświatowa	3	3	3	3	3	3
10.	Nauka o artylerii	6	6	2	2	-	-
11.	Działoczyzny	15	-	-	-	15	-
12.	Sprzęt i amunicja artyleryjska	3	-	-	-	3	-
13.	Nauka o koniu	-	-	-	-	-	-
14.	Jazda konna	-	-	-	-	-	-
15.	Bateria zaprzężona	-	-	-	-	-	-
16.	Szkolenie taborowe	-	-	-	-	-	-
17.	Przyrządy optyczno-miernicze	3	5	1	1	-	-
18.	Terenoznawstwo	6	8	6	6	6	6
19.	Topografia	-	10	-	-	-	-
20.	Urządzenia stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych	3	3	2	2	-	-
21.	Maskowanie	2	1	1	2	-	-
22.	Nauka obserwacji	3	5	-	-	-	-
23.	Łączność	2	2	-	2	-	-
24.	Obrona przeciwgazowa	3	3	3	3	3	3
25.	Nauka o aparatach telefonicznych	-	-	10	-	-	-
26.	Budowa linii telefonicznych	-	-	14	-	-	-
27.	Służba ruchu telefonicznego	-	-	5	-	-	-
28.	Pozostałe środki łączności	-	-	3	-	-	-

Lp.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:					
		Plutony obsługi dział	Plutony zwiadow- ców	Plutony telefo- nistów	Plutony kierow- ców	Kandydaci na podoficerów	
						puszkar- czy	rusznik- arzy
29.	Nadawanie i odbiór znaków Morse'a	-	-	1	-	-	-
30.	Zasady dysponowania personelem i sprzętem łączności	-	-	1	-	-	-
31.	Sprzęt lekkiego karabina maszyno- wego	-	-	-	-	-	-
32.	Musztra z lekkim karabinem maszyno- wym	-	-	-	-	-	-
33.	Szkolenie strzeleckie z lekkim karabinem maszynowym	-	-	-	-	-	-
34.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów weterynaryjnych	-	-	-	-	-	-
35.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów podkuwaczy	-	-	-	-	-	-
36.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów puszkarzy	-	-	-	-	32	-
37.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów rusznikarzy	-	-	-	-	-	60
38.	Transporty kolejowe	2	2	2	2	2	2
39.	Szkolenie hamulcowych	1	1	1	1	1	1
40.	Służba w polu	13	10	10	10	13	3
41.	Wstępne wiadomości techniczne	1	1	1	2	-	-
42.	Nauka o budowie silnika	2	2	2	5	-	-
43.	Nauka o budowie podwozia	2	2	2	6	-	-
44.	Elektrotechnika samochodowa	2	2	2	7	-	-
45.	Wiadomości o materiałach i gospo- darce technicznej	0,5	0,5	0,5	1	-	-
46.	Zajęcia praktyczne w warsztatach samochodowych	-	-	-	1	-	-
47.	Nauka rozpoznawania i usuwania niepomagań.	1	1	1	8	-	-
48.	Nauka utrzymania sprzętu silniko- wego.	0,5	0,5	0,5	4	-	-
49.	Nauka prowadzenia wozów silnikowyd.	3	9	3	9	-	-
50.	Nauka o przepisach ruchu kołowego na drogach publicznych	1	1	1	1	-	-
R a z e m		100%	100%	100%	100%	100%	100%

6. Artyleria pomiarowa.

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:						
		Plutony obsługi pomiarów wzrok.	Plutony obsługi pomiarów dźwięk.	Plutony obsługi pomiarów top. ogn.	Plutony telefoniści	Kandydaci na podoficerów		
						zwiadówców	elektrycznych	fotografów
1.	Nauka służby wewnętrznej	4	4	4	4	4	4	4
2.	Musztra piesza	4	4	4	4	4	4	4
3.	Szkolenie strzelnicze z karabinka	3	3	3	3	3	3	3
4.	Walka bagnietem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
5.	Walka granatem	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
6.	Wychowanie fizyczne	6	6	6	6	6	6	6
7.	Higiena	1	1	1	1	1	1	1
8.	Rachunki	2	2	2	2	2	2	2
	Praca kulturalno-oświatowa	3	3	3	3	3	3	3
10.	Nauka o artylerii	1	1	1	1	1	1	1
11.	Działoczyzny	-	-	-	-	-	-	-
12.	Sprzęt i amunicja artyleryjska	-	-	-	-	-	-	-
13.	Nauka o koniu	1	1	1	1	1	-	-
14.	Jazda konna	10	10	10	10	14	-	-
15.	Bateria zaprzężona/jazda zaprzęgnięta	4	4	4	-	4	-	-
16.	Szkolenie taborowe	1	1	1	1	1	-	-
17.	Przyrządy optyczno-miernicze	-	-	-	-	-	-	-
18.	Terenoznawstwo	6	6	6	6	6	6	6
19.	Topografia	9	9	9	-	22	-	9
20.	Urządzanie stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych	3	3	3	2	3	3	3
21.	Maskowanie	1	1	1	1	1	1	1
22.	Nauka obserwacji	-	-	-	-	-	-	-
23.	Łączność	3	3	3	-	3	3	-
24.	Obrona przeciwigazowa	3	3	3	3	3	3	3
25.	Nauka o aparatach telefonicznych	-	-	-	10	-	-	-
26.	Budowa linii telefonicznych	-	-	-	14	-	-	-
27.	Służba ruchu telefonicznego	-	-	-	5	-	-	-
28.	Pozostałe środki łączności	-	-	-	3	-	-	-
29.	Nadawanie i odbiór znaków Morse'a	-	-	-	1	-	-	-
30.	Zasady dysponowania personelem i sprzętem łączności	-	-	-	1	-	-	-

L.p.	Nazwy przedmiotów	Ilość godzin w procentach:						Kandydaci na podoficerów		
		Plutony obsługi pomiarów wzrok.	Plutony obsługi pomiarów dźwięk.	Plutony obsługi pomiarów top. ogn.	Plutony telefoniści	zwiadowniców	elektromechaników	fotografów		
31.	Sprzęt lekkiego karabina maszynowego	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32.	Musztra z lekkim karabinem maszynowym	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33.	Szkolenie strzeleckie z lekkim karabinem maszynowym	-	-	-	-	-	-	-	-	-
34.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów weterynaryjnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów podkuwaczy	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów puszkarzy	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37.	Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów rusznikarzy	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38.	Transporty kolejowe	2	2	2	2	2	2	2	2	2
39.	Szkolenie hamulcowych	1	1	1	1	1	1	1	1	1
40.	Służba w polu	11	11	11	11	11	11	11	11	11
41.	Wstępne wiadomości techniczne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42.	Nauka o budowie silnika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
43.	Nauka o budowie podwozia	-	-	-	-	-	-	-	-	-
44.	Elektrotechnika samochodowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45.	Wiadomości o materiałach i gospodarce technicznej	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46.	Zajęcia praktyczne w warsztatach samochodowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-
47.	Nauka rozpoznawania i usuwania niedomagań	-	-	-	-	-	-	-	-	-
48.	Nauka utrzymania sprzętu silnikowego	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49.	Nauka prowadzenia wozów silnikowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50.	Nauka o przepisach ruchu kołowego na drogach publicznych	-	-	-	-	-	-	-	-	-
51.	Pomiary artylerii	20	20	20	3	3	3	3	3	3
52.	Elektromechanika	-	-	-	-	-	42	-	-	-
53.	Nauka fotografowania	-	-	-	-	-	-	-	36	-
Razem		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

R O Z D Z I A Ł VIII.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Cel i zakres poszczególnych przedmiotów nauczania.

1. Nauka służby wewnętrznej.

Cel.

Rozwijać i utrzymywać zasady moralne, jakimi żołnierze powinni się kierować w życiu.

Nauczyć obowiązków podoficerskich w zakresie służby wewnętrznej.

Zaznajomić z rolą podoficera jako wychowawcy.

Wyjaśnić znaczenie ochrony tajemnicy wojskowej i zwalczania szpiegostwa oraz propagandy obcej w wojnie.

Zakres.

Obowiązki i prawa podoficerów.

Zachowanie się podoficerów w służbie i poza służbą.

Porządek koszarowy i stajenny/garażowy/.

Oddawanie honorów.

Przepisy dyscypliny.

Prośby i zażalenia.

Służba wartownicza. Obowiązki dowódców wart, rozprawiających i wartowników. Odprawa wart, zmiana.

Służba asystencyjna.

Tajemnica wojskowa. Zwalczanie szpiegostwa i propagandy obcej.

Wskazówki szczegółowe.

Przestrzegać w życiu codziennym żołnierskiego zachowania się w służbie i poza służbą.

Utrzymywać wzorowy porządek koszarowy.

Rozwijać inicjatywę i samodzielność.

Wszczepiać poczucie obowiązkowości i odpowiedzialności.

Dokładnie nauczyć obowiązków:

- komendanta izby,
- podoficera służbowego pododdziału i stajni,
- dowódcy warty i rozprawdzającego,
- podoficera w oddziale asystencyjnym.

Obowiązków podoficerskich uczyć praktycznie przez kolejne wyznaczanie do różnych funkcji.

Wykłady obrazować przykładami z życia codziennego.

2. Musztra piesza.

Cel.

Wydoskonalić postawę i sprężystość żołnierską.

Wyrobić pewność siebie przed frontem.

Nauczyć dowodzenia zwartym oddziałem.

Nauczyć prowadzenia walki ogniowej karabinkiem.

Przygotować pomocników instruktorów.

Zakres.

Musztra bez broni.

Musztra z karabinkiem.

Chwyty szablą.

Musztra zwarta i luźna.

Walka ogniowa karabinkiem.

Wskazówki szczegółowe.

Stale poprawiać postawę, chwyty bronią, występowanie, meldowanie się.

Od początku szkolenia wyrabiać pewność siebie przez powierzanie uczniom funkcji dowódczych przy organizowaniu zbiórek, prowadzeniu oddziału itp.

Ćwiczenia z walki ogniowej opierać na prostych założeniach taktycznych.

Przerabiać marsze pie sze /dienne i nocne/ w pełnym oporządzeniu.

3. Szkolenie strzeleckie z karabinkiem.

Cel.

Osiągnąć pełną osobistą sprawność w strzelaniu z karabinka na małe odległości.

Nauczyć utrzymywania karabinka i pistoletu.

Przygotować pomocników instruktorów.

Zakres.

Opis i utrzymanie karabinka i pistoletu.

Wiadomości o strzale.

Składanie się i celowanie.

Wykonanie ostrych strzelań z karabinka – według obowiązującego programu strzelań.

Wskazówki szczegółowe.

Sposób prowadzenia szkolenia podaje Instrukcja strzelecka.

4. Walka bagnetem.

Cel.

Nauczyć walki w obronie własnej.

Wyrobić śmiałość i pewność siebie.

Zakres.

Ćwiczenia bez broni: postawa, kroki, zwroty i wypadki.

Ćwiczenia z bronią: złożenia, pchnięcia, odbicia i ciosy.

Ćwiczenia sprawności.

Wskazówki szczegółowe.

Ćwiczenia z walki bagnetem można łączyć z zajęciami z musztry pieszej.

5. Walka granatem.

Cel.

Nauczyć walki z najbliższych odległości w obronie stanowiska ogniowego i punktu obserwacyjnego.

Zakres.

Opis granatu obronnego i jego użycie.

Ćwiczenia wstępne.

1 rzucanie granatem ostrym do tarcz lub figur z postawy stojącej /odległość do celów 20-25 m/.

Wskazówki szczegółowe.

Ćwiczenia z walki granatem można łączyć z zajęciami z musztry pieszej.

6. Wychowanie fizyczne.

Cel.

Wyrobić przodowników gier sportowych, zabaw ruchowych i gimnastyki.

Wyrobić osobistą sprawność, wytrzymałość i odporność fizyczną, zamyślenie do ruchu, szybkość orientacji.

Rozbudzić ambicję współzawodnictwa w działaniach samodzielnych i zespołowych.

Zakres.

Według obowiązujących instrukcji wychowania fizycznego.

Wskazówki szczegółowe.

Programy szczegółowe opracowują oficerowie z ukończonymi kursami wychowania fizycznego.

W godzinach wolnych od zajęć umożliwiać naukę narciarstwa, pływania, jazdy na rowerze.

7. H i g i e n a .

Cel.

Zapoznać z zasadami higieny życia żołnierskiego w polu i koszarach.

Zakres.

Czystość ciała, ubrania i mieszkania.

Higiena odżywiania.

Choroby zakaźne i ich zwalczanie.

Choroby weneryczne i środki zapobiegawcze.

Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach.

Użycie opatrunków osobistych.

Wskazówki szczegółowe.

Zajęcia prowadzi lekarz oddziału.

Uczyć pierwszej pomocy w nagłych wypadkach i użycia opatrunków osobistych tylko praktycznie.

8. R a c h u n k i .

Cel.

Nauczyć najprostszych obliczeń, niezbędnych dla podoficera artylerii.

Zakres.

Wagi i miary metryczne.

Cztery działania arytmetyczne. Ułamki zwykłe i dziesiętne. Reguła trzech. Procenty.

Punkt. Prosta. Odcinek. Linie prostopadłe i równoległe. Kąty: prosty, ostry, rozwarty.

Figury geometryczne: kwadrat, prostokąt, trójkąt, koło.

Suma kątów.

Prócz tego dla obsługi central pomiarowych:

Posługiwanie się tabelami logarytmów.

Wskazówki szczegółowe.

Uczyć na przykładach zaczerpniętych z przedmiotów czysto artyleryjskich.

9. Praca kulturalno-oświatowa.

Cel.

Podnieść stopień uświadomienia pod względem narodowym i obywatelskim.

Zakres.

Wiadomości o Polsce współczesnej.

Rola podoficera rezerwy w pracy nad przysposobieniem wojskowym.

Wskazówki szczegółowe.

Treść pogadanek czerpać z wydawnictw Wojskowego Instytutu Naukowo-Oświatowego: "Kurs nauki obywatelskiej" i "Żołnierz-obywatel".

Udostępnić uczniom lekturę pism przeznaczonych dla podoficerów.

Zorganizować życie świetlicowe.

Umożliwić bezpłatny wstęp na przedstawienia teatralne i kinowe.

Organizować zwiedzanie miejsc historycznych, muzeów, ośrodków przemysłowych itp.

10. Nauka o artylerii.

Cel.

Podać najniezbędniejsze wiadomości o roli i działaniu artylerii.

Zakres.

Rola i zadania artylerii w walce.

Organizacja pułku, dywizjonu, baterii.

Schemat rozmieszczenia baterii w ramach dywizjonu w walce /stanowiska ogniowe, punkty obserwacyjne, stanowiska przedków/.

Warunki wymagane od stanowisk ogniowych, punktów obserwacyjnych, stanowisk przedków, stanowisk wyczekiwania.

Skład zwiadu baterii.	
Obowiązki podoficerów zwiadu.	Nie
Jednostki miary kątów.	dotyczy
Obliczanie rozwarcia i kąta położenia.	kandyda-
Czynniki toru pocisku. Kształt toru.	tów na
Pojęcie o ukryciu i możliwości strzelania.	podofi-
Pojęcie o ustawianiu baterii na dozów.	cerów
Pojęcie o układaniu snopa.	artyle-
Działanie pocisków.	rii po-
Pojęcie o rozrzucie.	miaro-
Pojęcie o pasach niebezpiecznych.	wej.
Pokaz uderzeniowego wstrzeliwania obramowującego i punktowego działem przy obserwacji osiowej na strzelnicy zmniejszonej.	

D o d a t k o w o :

a/ dla plutonów obsługi dział w artylerii lekkiej, konnej i motorowej:

Obliczanie kątów przeniesienia i podniesienia przy pobieżnym przygotowaniu strzelania.

Używanie tabel strzelniczych w zakresie potrzebnym działonowemu.

Przeprowadzanie uderzeniowego wstrzeliwania obra-

mówującego i punktowego działem ze stanowiska nie ukrytego do celów stałych i ruchomych.

b/ dla plutonów zwiadowców:

Używanie tabel strzelniczych w zakresie potrzebnym podoficerowi zwiadowczemu i strzelniczemu.

Wskazówki szczegółowe.

W sposób przystępny należy przedstawić ogólnie całokształt prac, wykonywanych przez artylerzystów podczas działań bojowych.

Organizację pułku i dywizjonu przerobić ogólnie; organizację baterii - szczegółowo.

11. D z i a ł o c z y n y

Cel.

Wyrobić wzorowych wykonawców.

Wyszkolić działonowych.

Przygotować pomocników instruktorów.

Zakres.

Szkoła kanoniera.

Szkoła działonu.

Szkoła baterii.

Wskazówki szczegółowe.

Uczyć przy sprzęcie stanowiącym etatowe wyposażenie baterij macierzystych uczniów.

Z pozostałym sprzętem artyleryjskim oddziału jedynie zapoznać, podkreślając różnice w obsłudze.

Kontrolować stale dokładność nastaw i wycelowania.

Główny nacisk położyć na przygotowanie działonowych.

W artylerii lekkiej, konnej i motorowej szkolić na dowódców działonów wydzielonych.

Nauczyć samodzielnego kierowania ogniem przy zwalczaniu broni pancernych, piechoty i kawalerii.

12. Sprzęt i amunicja artyleryjska.

Cel.

Zaznajomić ze sprzętem i amunicją artyleryjską.

Nauczyć obchodzenia się i utrzymywania sprzętu i amunicji.

Przygotować pomocników instruktorów w zakresie utrzymywania sprzętu i amunicji.

Zakres.

Opis sprzętu i amunicji/bez urządzeń wewnętrznych/

Utrzymywanie sprzętu.

Dozwolone rozbiórki.

Oględziny pobieżne i szczegółowe.

Czyszczenie sprzętu.

Znakowanie amunicji.

Dzielenie amunicji według partyj.

Przechowywanie i utrzymywanie amunicji.

Wskazówki szczegółowe.

Zwracać przede wszystkim uwagę na utrzymywanie sprzętu.

Czyszczenie i dozwolone rozbiórki przeprowadzają sami uczniowie.

Nauczyć dokładnie obowiązków podoficera nadzorującego czyszczenie sprzętu.

Nauczyć organizacji pracy przy utrzymywaniu sprzętu

13. Nauka o koniu.

Cel.

Wpoić zamiłowanie do konia.

Nauczyć pielęgnowania konia i obchodzenia się

Zapoznać z higieną stajni.

Nauczyć udzielania pomocy w nagłych wypadkach.

Zakres.

Wiadomości o budowie konia /ogólnie/.

Ocena kondycji konia.

Określenie wieku i maści.

Higiena ciała konia.

Pielęgnowanie kopyt.

Racjonalne pojenie i karmienie.

Najważniejsze choroby konia. Zapobieganie tym chorobom i zwalczanie ich.

Higiena stajni.

Prawidłowe kucie konia.

Wskazówki szczegółowe.

Do prowadzenia zajęć pociągać lekczy weterynaryjnych oddziałów.

Uczyć praktycznie: czyszczenia konia, pielęgnowania kopyt, grzyw, karmienia, pojenia, porządku stajennego.

Nauczyć dokonywania przeglądu koni pod względem czystości.

14. Jazda konna.

Cel.

Nauczyć umiejętnego prowadzenia konia we wszystkich chodach i rodzajach terenu.

Wyrabiać śmiałość przez ćwiczenia woltyżerskie.

Zakres.

Opis, dopasowywanie i utrzymywanie rzędów.

Siodłanie i rozsiodłowywanie.

Troczenie siodeł.

Jazda na wędzidle.

Jazda na munsztuku.

Branie przeszkód.

Chwyty szablą w szyku konnym.

Ćwiczenia woltyżerskie.

Wkładanie szablą /w artylerii lekkiej i ciężkiej
tylko dla plutonów zwiadowców/.

Wskazówki szczegółowe.

Wyrabiać przede wszystkim jeźdźców terenowych.

Uczyć prawidłowego tempa,wybiarania najwłaściwszej
drogi,pokonywania przeszkód terenowych/rowów,pochyło-
ści,płotów itp./przejeżdżania szerokich rowów,prcho-
dzenia przez teren podmokły,przez krzaki i zarośla.

Od samego początku szkolenia dużo uwagi poświęcać
ćwiczeniom woltyżerskim.

Stale poprawiać błędy siodłania i niedopasowania
strzemion.

15. Bateria zaprzężona /ciagniona/.

Cel.

Nauczyć prowadzenia działonu w każdym terenie
z jak najmniejszym zmęczeniem koni i bez uszkodzania
uprzęży i sprzętu.

Nauczyć obowiązków działonowych i jaszczowych.

Przygotować pomocników instruktorów.

Zakres.

Opis,dopasowanie i utrzymanie uprzęży..:

Ubieranie i rozbieranie koni.

Jazda parą.

Zaprzęganie i wyprzęganie.

Jazda w zaprzęgu.

Talko
w artylerii
o
ciagu
konnym.

Przebywanie przeszkód.Zwroty na wąskiej drodze.

Jazda pod górę i z góry.Przejeżdżanie rowów i wałów.

Jazda na przełaj. Przejeżdżanie brodów. Przejeżdżanie po lodzie.

Szkoła działonu. Szyki działonu.

Odprzodkowanie i zaprzodkowanie.

Znaki komend.

Szkoła baterii.

Wskazówki szczegółowe.

Uczyć regulowania tempa.

Wyrabiać spostrzegawczość w wykrywaniu błędów dopasowania uprzęży i ubierania koni, złego prowadzenia zaprzęgów, niewłaściwego dosiadu jeźdźnych.

Kandydatów na podoficerów weterynaryjnych i podkuwaczy nauczyć jedynie ubierania i rozbierania koni, dopasowania uprzęży, zaprzęgania i wyprzęgania oraz racjonalnego użycia koni.

16. Szkolenie taborowe.

Cel.

Zapoznać z obowiązkami podoficerów taborowych.

Zakres.

Opis i utrzymanie uprzęży taborowej.

Opis wozu taborowego.

Ubieranie i rozbieranie koni.

Zaprzęganie i wyprzęganie.

Postawa woźnicy.

Trzymanie lejców i bata.

Jazda wozem.

Przybory i narzędzia końskie.

Smary i środki konserwacyjne.

Utrzymywanie sprzętu taborowego.

Przepisowe ładowanie sprzętu i paszy.

Wskazówki szczegółowe.

Szczególną uwagę zwrócić na naukę przepisów jazdy wozem po drogach i na prowadzenie kolumny taborowej.

17. Przyrządy optyczno-miernicze.

Cel.

Zaznajomić z przyrządami, używanymi do orientowania się w terenie, do pomiarów i do obserwacji.

Nauczyć obchodzenia się z przyrządami i ich utrzy-
mywanie.

Zakres.

Opis, utrzymywanie i obchodzenie się z:

- busolą,
- busolą kierunkową,
- lornetką,
- kątomierzem-busolą/tylko zwiadowcy i obsługa dział/,
- kątomierzem kieszonkowym/tylko zwiadowcy i ob-
sługa dział/,
- lornetą nożycową /tylko zwiadowcy/,
- kątomierzem peryskopem /tylko zwiadowcy/.

Sposób przewożenia przyrządów optyczno-mierniczych

Pomiary kątów poziomych i pionowych.

Pomiary kątów położenia. : tylko zwiadowcy

Pomiary odległości. : obsługa i dział

Wytyczanie linii prostej w terenie :

Mierzenie azymutu topograficznego
w terenie.

Tylko

Wyznaczanie w terenie kierunku
o znanym azymucie.

zwia-

Rozgląd kierunkowy.

dowcy.

Wskazówki szczegółowe.

Zapoznać jedynie z zasadą budowy przyrządów i głównymi częściami składowymi.

Dokładnie nauczyć sposobu używania przyrządów i ich utrzymywania.

Wymagać nadzwyczajnej troski o sprzęt.

Nauczyć mechanicznego wykonywania zadań.

Odrzucić wszelką teorię.

Dążyć do osiągnięcia wielkiej dokładności i szybkości pomiarów przez częste ćwiczenia w różnych warunkach.

18. Terenoznawstwo.

Cel.

Nauczyć:

- orientowania się w terenie,
- posługiwania się mapą,
- sporządzania szkiców.

Zakres.

Wpływ terenu i jego pokrycia na działania artylerii /ogólnie/.

Ukształtowanie terenu.

Mapy. Ich rodzaje. Podziałki liczbowe i liniowe.

Mierzenie odległości na mapie.

Podziałki kroków i czasu. Mierzenie odległości na szkicach.

Mierzenie kątów poziomych na mapie przy pomocy przenośnika /tylko obsługa dział i zwiadowcy/.

Znaczenie napisów na brzegach map.

Przedstawianie ukształtowania i pokrycia terenu na mapach.

Czytanie mapy.

Orientowanie się w terenie.

Oznaczanie stron świata przy pomocy:

- busoli,
- słońca,
- gwiazd,
- różnych zjawisk przyrody,
- mapy.

Orientowanie mapy.

Odnajdywanie stanowiska na mapie.

Odnajdywanie w terenie punktów wskazanych na mapie.

Odnajdywanie na mapie punktów wskazanych w terenie.

Sporządzanie szkiców marszowych.

Prócz tego dla plutonów zwiadowców:

Rozpoznawanie kształtu terenu z warstwie. Określanie
wyniosłości położenia punktów według mapy.

Siatka kilometrowa. Określanie współrzędnych.

Mierzenie azymutu topograficznego na mapie przy
pomocy busoli kierunkowej.

Wykreślanie na mapie linii o znanym azymucie topo-
graficznym.

Marsze na przełaj przy użyciu busoli kierunkowej.

Wskazówki szczegółowe.

Zajęcia prowadzić przeważnie w terenie.

Dawać dużo zadań do rozwiązywania.

Uczniów traktować indywidualnie: zdolniejszym dawać
zadania trudniejsze, słabiej przygotowanym - zadania
najprostsze.

Na zajęcia terenowe ze wszystkich przedmiotów naka-
zywać zabieranie map do danego terenu. W czasie prze-
marszów i przerw przerabiać z uczniami orientowanie
się według mapy.

19. T o p o g r a f i a .

Cel.

Nauczyć topograficznego określania położenia punktów przy pomocy pomiarów stolikowych.

Zakres.

Opis przyrządów topograficznych:

- stolika,
- celownicy,
- południcy,
- celownicy z lunetką,
- łaty mierniczej,
- tyczki,
- przyborów kreślarskich.

Obchodzenie się z przyrządami topograficznymi.

Nanoszenie punktów i mierzenie współrzędnych.

Wykreślanie linii prostych.

Wykreślanie i mierzenie kątów i azymutów.

Pomiary kątów i odległości.

Orientowanie stolika.

Prace stolikowe przy topograficznym pomiarze położenia punktów sposobem:

- odmiaru,
- wcinania odległościowego,
- promieniowania,
- obchodu,
- wcinania w przód,
- " w bok,
- " wstecz.

Przewożenie przyrządów topograficznych.

Wskazówki szczegółowe.

Przy opisie przyrządów nie wymagać szczegółowo nazw.

Nauczyć dokładnie obchodzenia się z przyrządami.

Wpajać stale troskę o sprzęt ze względu na jego drogocенność i wrażliwość.

Prac stolikowych uczyć bez uzasadniania teoretycznego.

Zwracać uwagę na dokładność prac.

Kandydatów na podoficerów zaprzęgowych nie uczyć topografii, natomiast używać ich do zajęć z baterii zaprzężonej i do zajęć stajennych.

20. Urządzanie stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych.

Cel.

Nauczyć praktycznie:

- wykonywania prac ułatwiających przeprowadzanie strzelania i zabezpieczających baterie przed natarciem broni pancernych, piechoty i kawalerii,
- budowy umocnień przed ogniem nieprzyjacielskim,
- posługiwania się sprzętem saperskim będącym na wyposażeniu bateryj.

Zakres.

a/ Wszystkie plutony:

Budowa lekkich schronów i rowów dla obsługi, sprzętu i amunicji.

Budowa rowów łącznikowych.

Budowa doraźnych przeszkód przeciwpancernych.

Budowa ziemianek.

Budowa szałasów.

Budowa zasłon dla koni : Tylko w artylerii
: o ciągu konnym.
Budowa koniowiazów :

Ustawianie namiotów.

Budowa ustępów.

Prócz tego:

b/ Plutony obsługi dział:

Prace ułatwiające strzelanie /oczyszczanie pola ostrzału, podkopy pod lemiesz, sztuczne podłoże pod koła dział/.

Urządzanie stanowisk ogniowych w walce ruchowej i w obronie stałej.

Urządzanie pozornych stanowisk ogniowych.

c/ Plutony zwiadowców:

Urządzanie punktów obserwacyjnych w różnych warunkach bojowych i terenowych /w okopach, na drzewach, na dachach, w zabudowaniach, w pniach drzew itp./.

Wytyczanie dróg podejścia na punkty obserwacyjne.

Ustawianie przyrządów w sposób ułatwiający obserwację.

Urządzanie pozornych punktów obserwacyjnych.

d/ Plutony telefonistów:

Urządzanie stacji telefonicznych.

e/ Plutony obsługi karabinów maszynowych:

Budowa stanowisk karabinów maszynowych.

Wskazówki szczegółowe.

Potrzebny materiał do urządzania stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych zakupywać z ryczałtów wyszkoleniowych.

Po wykonaniu prac składać materiał do magazynów i konserwować, aby mógł służyć dłuższy czas.

Ćwiczenia w urządzaniu stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych łączyć z ćwiczeniami w maskowaniu.

Stale doskonalić w urządzaniu stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych podczas wyjazdów na służbę w polu.

21. Maskowanie.

Cel.

Nauczyć sposobów maskowania żołnierzy, koni i sprzętu przed nieprzyjacielską obserwacją powietrzną i naziemną.

Zakres:

a/ Wszystkie plutony:

Czynniki ułatwiające i utrudniające nieprzyjacielowi obserwację.

Środki maskowania.

Maskowanie artylerii w marszach.

Maskowanie artylerii na postojach.

Prócz tego:

b/ Plutony obsługi dział:

Maskowanie stanowisk ogniowych w walce ruchowej i w obronie stałej.

Maskowanie w zależności od terenu i pory roku.

Maskowanie śladów wydechu dział.

Zapobieganie tworzeniu się kurzu.

Przesłanianie dymami zmiany stanowiska ogniowego.

Używanie świec dymnych.

c/ Plutony zwiadowców:

Maskowanie punktów obserwacyjnych w walce ruchowej i w obronie stałej.

Maskowanie ludzi, koni, przyrządów, schronów, okopów, dróg podejścia.

d/ Plutony telefonistów:

Maskowanie środków łączności.

Maskowanie stacji telefonicznych.

e/ Plutony obsługi karabinów maszynowych:

Maskowanie stanowisk karabinów maszynowych.

f/ Plutony kierowców:

Maskowanie wozów silnikowych.

Wskazówki szczegółowe.

Maskowanie przerabiać praktycznie w różnych rodzajach terenu, używając wszystkich sposobów i materiałów przewidzianych do maskowania.

Pożądana jest kontrola prac przez lotnika.

22. Nauka obserwacji.

Cel.

Nauczyć:

- wyszukiwania celów bojowych i obserwacji przejawów ich działalności,
- obserwacji działań własnych oddziałów,
- przekazywania wiadomości,
- wskazywania celów.

Przygotować do pełnienia służby obserwacyjno-alarmowej.

Zakres:

a/ Wszystkie plutony z wyjątkiem telefonistów:

Wykrywanie celów naziemnych /piechota, punkty obserwacyjne, stanowiska karabinów maszynowych, stanowiska ogniowe dział, baterij itp./.

Ocena odległości do celów.

Określanie położenia celów.

Wybór, zajmowanie i urządzenie stanowiska obserwacyjno-alarmowego:

- w walce,
- na postoju,
- w marszu.

Wypatrywanie i rozpoznawanie samolotów i kierunku ich lotu.

Wypatrywanie i rozpoznawanie wozów pancernych według ich sylwetek.

Sygnaly alarmowe przeciwpancerne i przeciwlotnicze.

Posterunki alarmowe dla obserwacji umówionych znaków piechoty /kawalerii/.

Prócz tego:

b/ Plutony zwiadowców:

Obserwacja działań własnych oddziałów.

Składanie meldunków o położeniu własnych oddziałów.

Obserwacja działań nieprzyjaciela.

Wskazywanie celów różnymi sposobami.

Prowadzenie dziennika obserwacji.

Wskazówki szczegółowe.

Do szkolenia w obserwacji wykorzystywać przede wszystkim ćwiczenia terenowe własnych oddziałów oraz sąsiednich oddziałów innych broni.

Na kierowników ćwiczeń wyznaczać doświadczonych oficerów.

Uczyć tylko praktycznie, używając etatowych przyrządów optyczno-mierniczych.

Podczas ćwiczeń wymagać zawsze bojowego zachowania się na punktach obserwacyjnych.

Dawać możliwość obserwacji z różnych rodzajów punktów obserwacyjnych /wzniesienia, drzewa, dachy, kominy itp./ oraz w różnych warunkach pory dnia i pogody.

Zwiadowców i obsługę dział należy szkolić w ocenie odległości do celów do granic średnich donośności sprzętu, obsługę karabinów maszynowych - do granic donośności karabinów maszynowych.

23. Ł ą c z n o ś ć .

Cel.

Zaznajomić praktycznie z obsługiwaniem aparatów telefonicznych i radiostacji N2 oraz z budową i naprawą linii telefonicznych.

Zapoznać ze środkami łączności artylerii z lotnictwem.

Zakres.

Pokaz aparatów i łącznie telefonicznych.

Opis głównych części zewnętrznych.

Ćwiczenia z zakresu służby ruchu przy sprzęcie zainstalowanym.

Praktyczna budowa linii telefonicznej.

Postępowanie w razie uszkodzenia linii.

Niszczenie linii telefonicznej.

Posługiwanie się pistoletem do naboji sygnałowych i nabojami sygnałowymi.

Pokaz działania placówki łączności.

Nadawanie i odbieranie komend znakami artyleryjskimi

Posługiwanie się radiostacją N2.

Wskazówki szczegółowe.

W miarę możliwości organizować pokaz działania placówki łączności przy rzeczywistym udziale lotnictwa.

Nauczyć uczniów praktycznie przygotowania lądowiska dla samolotu.

Podkreślać stale znaczenie łączności w artylerii i konieczność współdziałania wszystkich żołnierzy przy ochranianiu linii telefonicznych.

24. Obrona przeciwigazowa.

Cel.

Nauczyć:

- sposobów obrony przeciwigazowej ludzi i zwierząt,
- postępowania z zagazowanymi.

Zakres.

Walka chemiczna. Potrzeba obrony przeciwigazowej.

Rodzaje gazów i działanie ich na organizm żywy i wszelkie materiały.

Barwy i zapachy gazów bojowych /wąchanie próbek/.
Wykrywanie gazów wzrokiem i powonieniem. Zachowanie się gazów i dymów bojowych w terenie /plama chemiczna, obłok chemiczny/.

Napady chemiczne /rozpoznawanie rozpoczęcia się napadu, obserwowanie przebiegu, siły i kierunku wiatru, zapisy miejsc niewybuchów/.

Wpływ warunków atmosferycznych na napady chemiczne.

Wpływ warunków terenowych na napady chemiczne.

Czas skutecznego trwania gazów bojowych w terenie.

Maska przeciwigazowa RSC i maska wz.1932. Budowa, współdziałanie części, utrzymanie.

Dopasowywanie masek. Nakładanie i zdejmowanie.

Wstrzymywanie oddechu i oddychanie w masce. Składanie i przesuszanie masek.

Obrona przy pomocy samego pochłaniacza. Zmiana pochłaniacza.

Obrona prowizoryczna.

Ubezpieczenie przeciwigazowe:

- organy ubezpieczenia przeciwigazowego w artylerii
- obowiązki organów ubezpieczających,

- wybór ludzi do ubezpieczenia,
- ubezpieczenie na postojach i w walce,
- podział na strofy,
- organizacja alarmu,
- alarmowanie,
- rodzaje sprzętu alarmowego.

Zachowanie się przed napadem chemicznym. Zabezpieczenie przed gazami materiałów uzbrojenia, intendenckich itp.:

- w marszu,
- na postoju,
- w obronie.

Zachowanie się w czasie napadu gazowego:

- w marszu,
- na postoju,
- w natarciu,
- w obronie.

Zachowanie się po napadzie gazowym.

Sprzęt i urządzenia obrony przeciwigazowej. Pomieszczenie uszczelniono. Schrony przeciwigazowe. Urządzenie tymczasowych schronów przeciwigazowych. Karność gazowa. Ubrania ochronne.

Drogi wkraczania gazów bojowych. Objawy zatrucia. Ratownictwo w terenie zagazowanym i na punktach opatrunkowych /w schronach przeciwigazowych/.

Zaiperytowanie bez objawów i z objawami. Ratownictwo zaiperytowanych. Środki zapobiegawcze. Postępowanie z zaiperytowanymi z objawami.

Objawy zatrucia gazami o działaniu ogólnie trującym /kwas pruski, tlenek węgla/. Pierwsza pomoc. Postacie i objawy zatruc mieszanym.

Wpływ maski przeciwgazowej na oddychanie. Wpływ ubrań ochronnych na organizm.

Postępowanie w wypadkach zachorowania, omdlenia itp. w obronie przeciwgazowej.

Ćwiczenia praktyczne: sztuczne oddychanie, wynoszenie zagazowanych i rannych.

Objawy zatrucia zwierząt gazami nie parzącymi i parzącymi. Postępowanie ze zwierzętami zagazowanymi.

Pokaz odkażania ludzi, zwierząt, materiałów, sprzętu i terenu.

Wskazówki szczegółowe.

Do szkolenia w obronie przeciwgazowej należy używać oficerów-absolwentów kursów dowódców plutonów chemicznych, w zakresie ratownictwa - lekarzy oddziałowych.

Przedmiot przerabiać w sposób praktyczny. Niezbędne wiadomości teoretyczne obrazować pokazami, tablicami, zdjęciami fotograficznymi, przezroczami.

Wyrabiać przekonanie, że przykre skutki walki gazowej może odczuć jedynie żołnierz nie umiejący obchodzić się ze środkami obrony przeciwgazowej i nie stosujący się do przepisów zachowania się w terenie zagazowanym.

Podczas wszystkich wyjazdów na służbę polową doskonalić praktycznie w obronie przeciwgazowej.

25. Nauka o aparatach telefonicznych.

A. Wiadomości z elektrotechniki.

Cel.

Podać wiadomości teoretyczne i praktyczne z dziedziny elektrotechniki niezbędne do zrozumienia działania telefonu oraz zjawisk zachodzących na liniach telefonicznych.

Zakres.

Ogólne pojęcia: Elektrostatyka. Pojemność elektryczna. Kondensatory. Elektrodynamika. Prąd elektryczny. Ogniwo galwaniczne. Siła elektromotoryczna. Napięcie. Natężenie. Opór.

Łączenie ogniw. Łączenie oporów.

Ćwiczenia w obsłudze i badaniu ogniw.

Mikrofon.

Elektromagnetyzm. Magnetyczne działanie przewodników z prądem. Elektromagnes. Dzwonek na prąd stały. Brzęczyk. Indukcja elektromagnetyczna. Siła elektromagnetyczna. Siła elektromotoryczna indukcji. Prąd zmienny.

Cewka indukcyjna. Induktor. Dzwonek na prąd zmienny. Telefon.

Ogólne wiadomości o przyrządach mierniczych i ich użycie.

B. Znajomość sprzętu telefonicznego.

Cel.

Zapoznać z typowym sprzętem telefonicznym.

Nauczyć użycia i obsługiwanego sprzętu.

Zakres.

Polowe aparaty telefoniczne typu polskiego. Łącznice polowe.

Zasadnicze części składowe. Ich cel i działanie.

Rodzaje i przyczyny uszkodzeń. Sposoby usuwania uszkodzeń.

Sprawdzanie i wymiana części składowych.

Ustawianie i składanie łącznic.

Obsługiwanie aparatów i łącznic telefonicznych.

C. Opakowanie, transport i utrzymanie sprzętu.

Cel.

Nauczyć zasad właściwego obchodzenia się ze sprzętem.

Wpoić troskę o sprzęt.

Zakres:

Czyszczenie i utrzymanie sprzętu.

Składanie i pakowanie sprzętu na wozy.

Magazynowanie sprzętu.

Ogólna znajomość przepisów służbowych regulujących gospodarkę sprzętem.

Wskazówki szczegółowe.

Podczas szkolenia zwracać szczególną uwagę na:

- sprawne obsługiwanie sprzętu,
- stwierdzanie niedomagań i ich usuwanie,
- prawidłowe regulowanie,
- utrzymywanie.

Jak najbardziej ograniczyć zakres wiadomości teoretycznych.

26. Budowa linii telefonicznych.

Cel.

Pogłębić umiejętność sprawnej, szybkiej i prawidłowej budowy linii telefonicznych pieszo i z konia /w artylerii zmotoryzowanej - pieszo i z wozu silnikowego/.

Nauczyć zasad organizacji pracy.

Zakres.

Sprzęt i materiał do budowy linii telefonicznych.

Skład patrolów telefonicznych pieszych i konnych.

Wypożyczenie każdego telefonisty patrolu.

Podział pracy w patrolu pieszym i konnym.

Budowa linii telefonicznych pieszo i konno/z wozu silnikowego/ w różnych warunkach terenowych i pory dnia.

Konserwacja i naprawa linii.

Kierowanie pracą patroli.

Dobór właściwego miejsca na stacje i centrale.

Wskazówki szczegółowe.

Z budową stałych linii telefonicznych zapoznać jedynie pokazowo.

Duży nacisk kłaść na szybkość wykonywania prac.

Wszystkich uczniów przygotować do funkcji dowódcy patrolu telefonicznego pieszego i konnego.

Organizować ćwiczenia nocne i w czasie złych warunków atmosferycznych.

27. Służba ruchu telefonicznego.

A. Znajomość i stosowanie przepisów.

Cel.

Nauczyć przepisów regulaminu służby ruchu telefonicznego oraz obsługi central i stacyj telefonicznych w zakresie potrzebnym dowódcom patroli telefonicznych.

Zakres.

Według regulaminu "Ruch telefoniczny".

B. Wiadomości o organizacji wojska.

Cel.

Zaznajomić ogólnie z organizacją wielkich jednostek piechoty i kawalerii oraz zadaniem oddziałów wojsk łączności, szczególnie - z organizacją i zadaniem plutonów łączności artylerii.

Zakres.

Organizacja wielkich jednostek piechoty i kawalerii /ogólnie/.

Zadania oddziałów wojsk łączności.

Skład plutonów łączności artylerii. Wyposażenie.

Patrole telefoniczne w baterii i dywizjonie.

C. Wiadomości o organizacji łączności w polu.

Cel.

Zaznajomić z formami działania i organizowania łączności w polu.

Zakres.

Zasadnicze pojęcia o organizacji łączności w polu: oś łączności, ośrodek łączności, składnica meldunkowa.

Sposób organizowania łączności w różnych fazach walki.

Schemat łączności dywizjonu i baterii.

Kreślenie i czytanie schematów łączności.

Wskazówki szczegółowe.

Przeprowadzać częste ćwiczenia praktyczne na sieci ćwiczebnej.

Szczególny nacisk kłaść na przekazywanie i odbieranie komend i meldunków artyleryjskich.

28. Pozostałe środki łączności.

Cel.

Nauczyć użycia pozostałych środków łączności, stosowanych w artylerii.

Zapoznać ogólnie z istotą i użyciem radia.

Zakres.

Aparat sygnalizacyjny świetlny i tarcza sygnalizacyjna - opis i sposób obsługi. Prowadzenie korespondencji.

Przekazywanie komend znakami artyleryjskimi.

Pokaz pracy placówki łączności. Wybór miejsca i uruchomienie placówki. Posługiwanie się płachtami tożsamości i przekazywaczem.

Budowa lądowiska dla samolotu.

Pokaz sprzętu radio, jego działania i obsługiwanie.

Obsługiwanie radiostacji N2.

Służba gońców pieszych i konnych /motocyklowych/ Łańcuchy i sztafety gońców.

Gołębie pocztowe, psy meldunkowe, środki dźwiękowe i wzrokowe - wiadomości ogólne.

Wskazówki szczegółowe.

Używania pomocniczych środków łączności uczyć praktycznie w różnych warunkach terenowych.

29. Nadawanie i odbiór znaków Morse'a.

Cel.

Utrzymać poziom osiągnięty w plutonach łączności.

Zakres.

Odbiór słuchowy i wzrokowy.

30. Zasady dysponowania personelem i sprzętem łączności.

Cel.

Nauczyć obowiązków dowódców patroli telefonicznych.

Zakres.

Szczegółowo zapoznanie z obowiązkami i pracą dowódców patroli:

- telefonicznych /pieszych i konnych/,
- sygnalizacji świetlnej i ręcznej.

Czynności dowódcy patrolu od chwili otrzymania rozkazu technicznego do złożenia meldunku o wykonaniu zadania.

Obowiązki dowódcy patrolu względem podległego zespołu /personel, konie, sprzęt/.

Rozkazodawstwo techniczne na szczeblu patrolu.

Wskazówki szczegółowe.

Naukę dowodzenia patrolami telefonicznymi organizować w postaci ćwiczeń opartych na prostych założeniach taktycznych.

31. Sprzęt lekkiego karabina maszynowego.

Cel.

Zaznajomić ze sprzętem.

Nauczyć obchodzenia się ze sprzętem i utrzymywania.

Przygotować pomocników instruktorów.

Zakres.

Rola lekkiego karabina maszynowego w artylerii.

Charakterystyka lekkiego karabina maszynowego.

Części składowe. Zasady działania.

Rozkładanie i składanie.

Zacięcia. Usuwanie zacięć.

Ładowanie taśm.

Czyszczenie i utrzymywanie lekkiego karabina maszynowego.

32. Musztra z lekkim karabinem maszynowym.

Cel.

Przygotować do prowadzenia walki ogniowej przy pomocy lekkiego karabina maszynowego.

Przygotować pomocników instruktorów.

Zakres.

Czynności wstępne do strzelania.

Szyki i poruszenia.

Zajmowanie i zmiana stanowiska.

19
Prowadzenie ognia.

Wskazówki szczegółowe.

Podaje odrębna instrukcja.

33. Szkolenie strzeleckie z lekkim karabinem maszynowym.

Cel.

Osiągnąć pełną osobistą sprawność w strzelaniu z lekkiego karabina maszynowego do celów naziemnych i powietrznych.

Wyszkolić karabinowych i drużynowych.

Przygotować pomocników instruktorów.

Zakres.

a/ Szkolenie strzeleckie naziemne:

Celowanie bez maski i w masce przeciwigazowej.

Wyszukiwanie i określanie celów w terenie.

Celowanie do celów rozrzuconych w terenie na różnych odległościach.

Oddawanie strzałów pojedynczych. Oddawanie serii ognia punktowego. Wykonanie ognia ciągłego do celów szerokich i głębokich. Strzelanie do celów pojawiających się nagle.

Wykonanie strzelań naziemnych amunicją ostrą i śrutem - według obowiązujących programów strzelań.

b/ Szkolenie strzeleckie przeciwlotnicze:

Wiadomości podstawowe o lotnictwie i obronie przeciwlotniczej.

Przygotowanie lekkiego karabina maszynowego do strzelania przeciwlotniczego.

Celowanie do samolotu celownikiem zwykłym i przy użyciu muszki kołowej.

Rozpoznawanie ruchów samolotu i przynależności państwowej.

Ocena odległości do samolotu.

Obowiązki karabinowego i drużynowego.

Wykonanie strzelań przeciwlotniczych amunicją ostrą i śrutem - według obowiązujących programów strzelań.

Wskazówki szczegółowe.

Sposób prowadzenia szkolenia strzeleckiego z lekkim karabinem maszynowym podaje odrębna instrukcja.

34. Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów weterynaryjnych.

Col.

Nauczyć obowiązków podoficera weterynaryjnego.

Zakres.

Budowa konia i czynności narządów. Opis najważniejszych części. Opis położenia i znaczenia mięśni. Narządy trawienia. Narządy krążenia. Narząd oddechowy. Narząd moczopłciowy. Narząd mózgowo-nerwowy. Budowa kopyta konia. Skóra konia. Podstawowa mechanika ruchu konia.

Podstawowe wiadomości o chorobach: stan zapalny, gorączka, podział chorób; choroby: chirurgicznie, wewnętrznie, zaraźliwe, pasożytniczo.

Lekarstwa i środki: pojęcie o lekach i środkach, przygotowanie lekarstw.

Warunki zdrowotne bytu konia: pomieszczenie koni, pojenie, żywienie, ściółka, podkuwanie, higiena ciała, obserwacja koni, odkażanie.

Pierwsza pomoc przy uszkodzeniu konia: przez stłuczenie, upadek, postrzał. Krwotoki. Wywichnięcia. Złamania. Obce ciała w oku, uchu, nosie. Zaburzenia mózgowe. Zatrucie paszą.

Pielęgnowanie koni chorych: stan podgorączkowy, gorączkowy. Termometr i jego użycie. Objawy chorobowe. Opatrunki. Zachowanie czystości. Pokarm dla koni chorych. Zadawanie koniom leków.

Obchodzenie się ze sprzętem lekarsko-weterynaryjnym.

Przygotowanie konia do operacji.

Wiadomości o badaniu mięsa.

Wskazówki szczegółowe.

Fachowe szkolenie kandydatów na niezawodowych podoficerów weterynaryjnych prowadzi oddziałowy lekarz weterynarii, który opracowuje szczegółowe programy wykładów i zajęć praktycznych w ambulansie weterynaryjnym na podstawie "Instrukcji wyszkolenia szeregowych funkcyjnych służby weterynaryjnej".

35. Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów podkuwaczy.

Cel.

Nauczyć podkuwania koni.

Zakres.

Według instrukcji weterynaryjnej "Podkuwanie koni w wojsku" i "Instrukcji wyszkolenia szeregowych funkcyjnych służby weterynaryjnej".

Wskazówki szczegółowe.

Szkoleniem kieruje oddziałowy lekarz weterynarii.

Zajęcia praktyczne przeprowadza się w kuźni.

36. Zajęcia fachowe dla kandydatów na podoficerów puszkarzy.

Cel.

Przygotować do prac na stanowiskach podmajstrzych

w zakresie utrzymywania i naprawy sprzętu artyleryjskiego.

Zakres.

Dokładne zapoznanie się ze sprzętem artyleryjskim oraz ze sposobem rozkładania i składania w warsztatach puszkarskich.

Obchodzenie się ze sprzętem artyleryjskim i utrzymywanie go.

Zamiana części uszkodzonych.

Naprawa części uszkodzonych, dozwolona w oddziałach gospodarczych w myśl przepisów o naprawach sprzętu artyleryjskiego.

Wskazówki szczegółowo.

Szkolenie prowadzi się w warsztatach puszkarskich pod kierownictwem majstrów wojskowych- kierowników warsztatów.

Nadzór nad szkoleniem sprawuje Szef Uzbrojonia Okręgu Korpusu, który opracowuje szczegółowo programy.

37. Zajęcia fachowo dla kandydatów na podoficerów
rusznikarzy.

Cel.

Przygotować do prac na stanowiskach podmajstrzych w zakresie utrzymywania i naprawy broni ręcznej i maszynowej.

Zakres.

Dokładnie zapoznać z bronią ręczną i maszynową oraz ze sposobem rozkładania i składania jej w warsztatach rusznikarskich.

Obchodzenie się z bronią i utrzymywanie jej.

Zamiana części uszkodzonych.

Naprawa części uszkodzonych dozwolona w oddziałach gospodarczych w myśl przepisów o naprawach broni.

Wskazówki szczegółowe.

Szkolenie przeprowadza się w warsztatach rusznikarskich pod kierownictwem majstrów wojskowych-kierowników warsztatów.

Nadzór nad szkoleniem sprawuje Szef Uzbrojenia Okręgu Korpusu, który opracowuje szczegółowe programy.

38. Transporty kolejowe.

Cel.

Nauczyć obowiązków:

- komendanta zespołu ładującego,
- koemndanta wagonu,
- podoficera służbowego transportu.

Nauczyć sposobów za- i wyładowywania ludzi, koni, sprzętu i materiałów oraz zachowania się w czasie przewozu.

Zakres.

Technika za- i wyładowywania koni, ludzi, sprzętu i materiału.

Posługiwanie się rampami przenośnymi.

Budowa ramp improwizowanych.

Przygotowanie do załadunku wagonów ludzkich, koniskich i platform.

Montowanie piecyków.

Posługiwanie się mostkami międzywagonowymi i końskimi.

Klinowanie sprzętu.

Praktyczne ćwiczenia w za- i wyładowywaniu całego transportu w dzień i w nocy.

Zachowanie się w czasie jazdy.

Obowiązki podoficerów.

Obrona przeciwlotnicza transportu.

Maskowanie transportu.

Wskazówki szczegółowe.

Uczyć racjonalnej organizacji pracy zespołów ładujących.

Dążyć do osiągnięcia jak najkrótszych czasów załadunku i wyładunku.

Jedno z ćwiczeń przerobić w maskach przeciwwzrostowych.

39. Szkolenie hamulcowych.

Cel.

Nauczyć czynności hamulcowych.

Zakres:

Ogólny opis hamulca ręcznego i sposób jego obsługi.

Hamowanie i odhamowywanie pociągu na równinie, spadku i wzniesieniu.

Sygnały dawane przez maszynistę świstawką parową, w szczególności sygnały "Hamować" i "Odhamować".

Wypadki hamowania pociągu bez wezwania maszynisty sygnałem świstawki parowej.

Sygnały drużyny konduktorskiej i sygnał ręczny "Stój".

Semafore i tarcze ostrzegawcze. Zachowanie się hamulcowych przy zbliżaniu się do tych sygnałów.

Sygnały na końcu pociągu oraz sygnał "Uwaga-nastąpiło rozerwanie pociągu".

Dwie jazdy próbne pociągami towarowymi ze stałego garnizonu do jednej z bliższych stacji węzłowych.

Wskazówki szczegółowe.

Szkolenie przeprowadzać pokazowo na stacji kolejowej przy wagonach hamulcowych i urządzeniach technicznych.

Jazdy próbne odbywać pod nadzorem właściwych hamulcowych-kolejarzy.

Ćwiczenia organizują dowódcy oddziałów przy współpracy zawiadowców stacyj kolejowych i w porozumieniu z komendantami garnizonów.

40. Służba w polu.

Cel.

Stosując zasadę ścisłej specjalizacji nauczyć praktycznie wszystkich czynności podoficerskich, wynikających z działań baterii w polu.

Osiągnąć współdziałanie zespołów w ramach baterii.

Doskonalić w ramach zespołów.

Zakres.

Rozpoznanie dróg. Określanie ich przydatności dla artylerii. Wyszukiwanie dróg ukrytych przed obserwacją nieprzyjacielską. Wytarczanie dróg. Postępowanie w razie napotkania na drodze marszu terenu skażonego. Usuwanie przeszkód na drodze marszu. Naprawa dróg.

Rozpoznanie mostów. Określanie ich przydatności dla artylerii.

Rozpoznanie brodów. Przeprowadzanie się przez brody.

Organizowanie przepraw po lodzie.

Posuwanie się według nakazanej marszruty.

Marsze na przelaj przy użyciu busoli kierunkowej.

Maskowanie się zwiadów w terenie.

Ćwiczenia ze służby obserwacyjno-alarmowej.

Pisanie meldunków.

Służba gońca. Służba przewodnika.

Sporządzanie szkiców marszowych.

Wybór stanowisk wyczekiwania.

Wybór punktów obserwacyjnych.

Wybór stanowisk ogniowych /stanowisk centrali i placówek pomiarowych/.

Wybór stanowisk karabinów maszynowych.

Wybór stanowisk przodków.

Obowiązki poszczególnych podoficerów w czasie rozpoznania i po zajęciu punktów obserwacyjnych i stanowisk ogniowych.

Marsze dzienne i nocne. Wyruszenie. Wykonanie marszu. Odpoczynki.

Czynności poszczególnych podoficerów przed wyruszeniem, w czasie marszu i podczas odpoczynków.

Ubezpieczanie kolumny w marszu.

Zachowanie się baterii w czasie napadu lotniczego lub natarcia wozów pancernych, kawalerii.

Postoje. Czynności oddziału kwaterunkowego. Rozmieszczenie na postojach. Czynności podoficerów na postojach.

Artyleria w marszu ubezpieczonym. Ubezpieczenie artylerii w marszu.

Ubezpieczenie artylerii na postoju.

Rozwinięcie baterii w walce. Organizacja łączności. Organizacja obrony przeciwlotniczej, przeciwpancernej i przeciwgazowej. Zaopatrywanie w amunicję. Działania działu wydzielonego.

Wskazówki szczegółowe.

Dla zapoznania uczniów z działaniami piechoty lub kawalerii należy na jednym z ćwiczeń garnizonowych użyć uczniów szkół podoficerskich jako piechurów kawalerzystów/,przydzielając ich do poszczególnych kompanij /szwadronów/.

Każde ćwiczenie ze służby polowej powinno się opierać na prostym założeniu taktycznym.

Podczas wszystkich ćwiczeń należy wymagać posługiwania się mapami i przyrządami optyczno-mierniczymi.

Służba polowa ma być sprawdzianem wiadomości,nabytych przez uczniów w poszczególnych przedmiotach i umiejętności stosowania ich w różnych działaniach bojowych baterii i działonu wydzielonego.

Stale zwracać uwagę na bojowe zachowanie się uczniów.

41. Wstępne wiadomości techniczne.

Cel.

Dać podstawę do zrozumienia przedmiotów wyszkolenia fachowego kierowców.

Zakres.

Układ metryczny.Jednostki miary długości,powierzchni i objętości.

Ciężar właściwy /gatunkowy/.

Ciśnienie atmosferyczne.

Temperatura.Rozszerzalność ciał pod wpływem ciepła. Termometry.Rozchodzenie się ciepła.Przewodnictwo dobre i złe.Promieniowanie.

Bezwładność i jej pokonanie.Dźwignia jedno- i dwuramienna.

Tarcie. Pokonanie oporu tarcia.

Siła odśrodkowa i dośrodkowa.

Naczynia połączone. Pływanie ciał.

Aerometr.

Części maszyn łączące: nity, śruby, kliny.

Części maszyn obrotowe: czopy, osie, wały i łożyska.

Części maszyn przenoszące ruch obrotowy: napęd pasowy, linowy i łańcuchowy; koła cierne i zębate.

Części maszyn przenoszące ruch prostoliniowy: liny, łańcuchy, haki, tłoki i łożyska.

Części maszyn zamieniające ruch obrotowy na prostoliniowy i odwrotnie: napęd klinowy i korbowy.

Wskazówki szczegółowe.

Poszczególne zjawiska oraz działanie części maszyn należy uczniom pokazywać.

42. Nauka o budowie silnika.

Cel.

Zapoznać z zasadami działania i budową silników spalinowych oraz współdziałaniem ich części składowych.

Zakres.

Zasadnicze części składowe silnika. Opis i współdziałanie części składowych. Rodzaje silników spalinowych. Budowa silnika. Rozrząd. Chłodzenie. Olejenie. Dopływ paliwa. Karburacja.

Budowa typowych silników spalinowych, będących w wyposażeniu oddziału.

Wskazówki szczegółowe.

Podczas wykładów posługiwać się modelami i przekrojami.

Nie wgłębiać się w zagadnienia konstrukcyjne, ograniczać się jedynie do wyjaśnienia przeznaczenia danej

części składowej zespołu, miejsca - gdzie się ona znajduje, z jakimi częściami współpracuje i jaka jest jej rola w tej współpracy.

Kandydatów z plutonów kierowców uczyć przedmiotu gruntowniej.

43. Nauka o budowie podwozia.

Cel.

Zapoznać ze szczegółami budowy i z zasadą działania zespołów podwozia samochodowego i motocyklowego.

Przygotować do obsługi tych zespołów.

Zakres.

Podział na zespoły. Rama. Zawieszenie. Koła i osie. Systemy kierownicze. Sprzęgło. Skrzynie biegów. Przeguby.

Napęd kół i gąsienic. Tylne most. Dyferencjał. System hamulcowy. Podwozie motocykla. Nadwozia samochodowe.

Wskazówki szczegółowe.

Jak przy nauce o silniku.

44. Elektrotechnika samochodowa.

Cel.

Zapoznać z urządzeniami elektrycznymi na wozach silnikowych.

Nauczyć obsługiwanie tych urządzeń.

Zakres.

Ogólne wiadomości o prądzie elektrycznym i o zjawiskach elektromagnetycznych.

Źródła prądu.

Natężenie. Napięcie. Opór. Prawo Ohma. Moc prądu. Łączenie odbiorników. Bezpieczniki i kondensatory.

Magnetyzm i elektromagnetyzm.

Elektrotechnika samochodowa: sposoby zapalania mieszanki w cylindrze, zapłon elektryczny, świeca, budowa cewki indukcyjnej, budowa i części składowe magneta wysokiego napięcia, budowa akumulatorów samochodowych, części składowe baterijnego przyrządu zapłonowego, ręczne i samoczynne przyspieszanie zapłonu, szczegóły konstrukcji magneta Bosch i Scintilla. Ustawianie magneta na silniku. Porównanie magneta z baterijnym przyrządem zapłonowym. Magneto i baterijny przyrząd zapłonowy dla motocykla.

Ogólne pojęcie o prądnicach i silnikach prądu stałego. Konieczność regulacji prądnic samochodowych i sposoby regulacji. Samoczynne włączniki i wyłączniki. Rozrusznik.

Cel urządzeń elektrycznych na samochodzie. Części składowe urządzeń. Typowy schemat urządzeń.

Szczegółowe zapoznanie z urządzeniami elektrycznymi na samochodach typu posiadanego przez oddział.

45. Wiadomości o materiałach i gospodarce technicznej.

Cel.

Zapoznać ogólnie z materiałami, z których są wykonane poszczególne części samochodu i dać pojęcie o obróbce tych materiałów.

Zapoznać z materiałami pędnymi i gumami oraz nauczyć obchodzenia się i posługiwania się nimi.

Zaznajomić z gospodarką techniczną.

Zakres.

Ogólne cechy metali i ich obróbka. Najważniejsze stopy metali i ich właściwości. Ogólne pojęcie o obróbce cieplnej metali.

Materiały pędne: olej gazowy, benzyna, benzol, spirytus, mieszaniny zastępcze, smar stały, olej /smarność i lepkość/, rycyna, grafit i jego stosowanie w smarach samochodowych.

Ogumienie samochodów. Rodzaje ogumienia. Naprawa dętek. Wytrzymałość opon i przyczyny nienormalnego zużycia. Opony balonowe i ich zalety. Gumy pełne i ich wytrzymałość. Oznaczanie wymiarów pneumatyków i gum pełnych. Wymiary zamienne. Umocowanie opon na kole. Praktyczne wskazówki nakładania pneumatyków. Utrzymywanie i pielęgnacja gum.

Rozkaz jazdy i dowód rejestracyjny, ich znaczenie i prowadzenie.

Książka pojazdu mechanicznego, jej znaczenie dla kierowcy.

Odpowiedzialność kierowcy za sprzęt samochodowy.

Gospodarka materiałem samochodowym.

Gospodarka materiałami pędnymi.

46. Zajęcia praktyczne w warsztatach samochodowych.

Cel.

Nauczyć posługiwania się narzędziami używanymi przy obsłudze i naprawie sprzętu.

Zaznajomić z uprawnieniami kierowcy w zakresie dokonywania napraw.

Zakres.

Posługiwanie się narzędziami ślusarskimi, kowalskimi i blacharskimi.

Ręczna obróbka metali.

Naprawa części uszkodzonych /w zakresie uprawnień kierowcy/.

47. Nauka rozpoznawania i usuwania nieprawidłowości.

Cel.

Wyrobić sprawność w szybkim rozpoznawaniu nieprawidłowości pojazdów silnikowych.

Nauczyć sposobów doraźnego usuwania uszkodzeń w zakresie uprawnień kierowcy.

Zakres.

Ogólny podział nieprawidłowości.

Nieprawidłowości silnika, dopływu paliwa i karburacji.

Wadliwe działanie poszczególnych zespołów podwozia.

Wadliwe działanie urządzeń elektrycznych na samochodzie.

Sposoby rozpoznawania i usuwania nieprawidłowości.

Wskazówki szczegółowe.

Zajęcia prowadzić tylko praktycznie przy modelach i pojazdach czynnych.

Zajęcia zająć z nauką o budowie silnika, podwozia i elektrotechniką samochodową w ten sposób, aby usuwanie nieprawidłowości było jednocześnie praktyczną powtórką tych przedmiotów.

Naukę badania i usuwania nieprawidłowości należy poprzedzić krótką pogadanką o podziale nieprawidłowości na trzy zasadnicze grupy, a mianowicie:

1 grupa - nieprawidłowości, które kierowca może usuwać we własnym zakresie,

2 grupa - nieprawidłowości, które może usuwać patrol reperacyjny,

3 grupa - nieprawidłowości, które mogą być usunięte tylko przez specjalistów w warsztacie parku.

Podział ten musi być znany wszystkim uczniom i żadne wykroczenia w tym względzie nie są dopuszczalne, gdyż prowadzą do nieuniknionego dalszego uszkodzenia sprzętu i zwiększają koszt naprawy.

Wpoić uczniom, że pierwszym i najważniejszym obowiązkiem kierowcy jest niezwłoczne meldowanie przełożonym o wszelkich nawet najdrobniejszych niedomaganiach sprzętu, gdyż tylko natychmiastowe usunięcie uszkodzenia zapobiegnie powstawaniu dalszych i uchroni sprzęt od szybkiego zużywania się.

Szkolenie praktyczne prowadzić indywidualnie, tak aby każdy uczeń miał możliwość nauczyć się samodzielnie rozpoznać i usunąć dane niedomagania sprzętu. Tylko przy wypadkach cięższych lub bardziej skomplikowanych, wymagających współpracy dwóch lub więcej uczniów, podzielić uczniów na pewną ilość grup, w których ramach uczniowie wzajemnie sobie pomagają.

Podkreślać konieczność wyszukania i usunięcia przyczyn niedomagań przed usunięciem właściwego niedomagania, wskazać charakterystyczne niedomagania poszczególnych typów sprzętu.

Ważniejsze lekcje praktyczne powtórzyć w porze nocnej, a niektóre także w maskach przeciwigazowych.

48. Nauka utrzymania sprzętu silnikowego.

Cel.

Wyrobić poszanowanie sprzętu.

Nauczyć wykonywania prac związanych z konserwacją sprzętu.

Zakres.

Ogólne zasady utrzymywania sprzętu.

Obowiązki kierowcy w zakresie utrzymania sprzętu.

Oględziny codzienne i tygodniowe.

Ogólne zasady olejania.

Utrzymywanie wozów w zimie.

Utrzymywanie pneumatyków i masywów.

Garażowanie wozów czynnych.

Utrzymywanie taboru i sprzętu zmagazynowanego.

Sprawdzanie prawidłowego działania poszczególnych części silnika i podwozia.

Wskazówki szczegółowe.

Naukę praktycznego utrzymania wozów należy prowadzić od pierwszego dnia rozpoczęcia nauki prowadzenia wozów silnikowych, powierzając uczniom wykonywanie wszystkich czynności konserwacyjnych.

Każdą lekcję nauki prowadzenia wozów silnikowych należy kończyć o tyle wcześniej, by uczniowie pod nadzorem instruktorów mogli przeprowadzać codzienne czyszczenie i utrzymanie sprzętu.

Pracę w zakresie tygodniowych i miesięcznych obowiązków kierowców należy wykonywać w godzinach dyspozycyjnych, kiedy wóz podlega szczegółowym oględzinom i badaniom przez majstra wojskowego.

49. Nauka prowadzenia wozów silnikowych.

Cel.

Nauczyć prowadzenia wozów silnikowych po drogach i w terenie.

Wyrobić zimną krew i umiejętność spokojnego i natychmiastowego reagowania w nagłych wypadkach.

Wpoić wyczucie potrzeb i granic możliwości wysiłku wozu silnikowego.

Zakres:

Przygotowanie sprzętu do pracy /jazdy/.

Ćwiczenia wstępne na pojazdach podlewanych.

Jazda po placu.

Jazda po drogach.

Jazda zbiorowa.

Jazda w nocy ze światłem i bez światła.

Jazda w maskach przeciwwgazowych.

Wskazówki szczegółowe.

Główny nacisk należy kłaść na szkolenie kandydatów na podoficerów kierowców i zwiadowców.

Pozostałych kandydatów należy przygotować w takim stopniu, by w razie potrzeby mogli zastąpić właściwego kierowcę. Naukę należy zakończyć egzaminem na prawo prowadzenia wojskowych samochodów i motocykli.

50. Nauka o przepisach ruchu kołowego na drogach publicznych.

Cel.

Nauczyć przestrzegania w czasie jazdy wozami silnikowymi obowiązujących przepisów i zachowania się w czasie wypadków.

Zakres.

Obowiązujące przepisy o ruchu kołowym w miastach i na drogach publicznych Polski.

Ogólna znajomość międzynarodowych przepisów ruchu kołowego.

Przestrzeganie ładowności i szybkości wozów silnikowych, karność obsługi, wypadki, pożar wozu silnikowego, czynności po powrocie do garażu.

51. Pomiarzy artyleryjskie.

A. Plutony obsługi pomiarów wzrokowych.

Cel.

Przygotować dowódców placówek wzrokowych.

Nauczyć obowiązków obsługi centrali wzrokowej.

Zapoznać ze sprzętem.

Nauczyć posługiwania się etatowym sprzętem i jego utrzymania.

Zakres.

Wiadomości wstępne:

Zadania i organizacja plutonu wzrokowego.

Zasada pomiarów wzrokowych.

S p r z ę t :

Opis i używanie sprzętu kątomierczego, stanowiącego etatowe wyposażenie plutonu wzrokowego.

Utrzymywanie sprzętu.

Sprawdzanie sprzętu.

Prace na placówkach:

Czynności dowódcy placówki.

Organizacja pracy i tok służby na placówce.

Sposoby wykonywania pomiarów.

Dozorowanie.

Wykrywanie bateryj.

Praca podczas wstrzeliwania.

Prace w centrali:

Posługiwanie się przyborami kreślarskimi.

Zasady prac kreślarskich.

Oklejanie rysownic.

Kreślenie siatki kilometrowej na rysownicy ołówkiem i tuszem.

Rodzaje planów, ich wykonanie i użycie.

Praca rachmistrza-kreślarza.

Czynności obsługi centrali.

Praca podczas wstrzeliwania.

Sporządzanie planu pól widocznych i niewidocznych.

Szkice i zdjęcia fotopanoramowe:

Zasada sporządzania szkiców.

Posługiwanie się szkicem.

Posługiwanie się zdjęciem fotopanoramowym.

Wykorzystanie szkiców i zdjęć fotopanoramowych.

Akta placówki i centrali:

Rodzaje akt i ich prowadzenie.

Wskazówki szczegółowe.

Kandydatów dobrze orientujących się w terenie -
szkolić na dowódców placówek.

Wyrabiać w nich umiejętność oceny zjawiska i wy-
ciągania wniosków na podstawie dokonanych spostrzeżeń.

W pracach kreślarskich szkolić tylko uzdolnionych
w tym kierunku.

B. Plutony obsługi pomiarów dźwiękowych.

Cel.

Przygotować dowódców placówek dźwiękowych.

Nauczyć obowiązków obsługi centrali technicznej.

Zapoznać ze sprzętem.

Nauczyć posługiwania się etatowym sprzętem i jego
utrzymania.

Zakres.

Wiadomości wstępne:

Zadania i organizacja plutonu dźwiękowego.

Zasada pomiarów dźwiękowych.

Podstawowe wiadomości o dźwięku, jego powstawaniu i rozchodzeniu się.

Wpływ czynników atmosferycznych.

S p r z ę t :

Podstawowe wiadomości z elektrotechniki w zakresie potrzebnym do zrozumienia zasady budowy i działania sprzętu.

Budowa sprzętu placówki.

Obiegi prądów.

Regulowanie i sprawdzanie sprzętu.

Wyszukiwanie i usuwanie uszkodzeń.

Utrzymywanie sprzętu.

Posługiwanie się sprzętem placówki.

Ogólna znajomość budowy i działania sprzętu centrali.

Praca na placówkach:

Czynności dowódcy placówki.

Organizacja pracy i tok służby na placówce.

Rozpoznawanie huków.

Praca w centrali:

Posługiwanie się przyborami kreślarskimi.

Zasady prac kreślarskich.

Oklejanie rysownic.

Kreślenie siatki kilometrowej na rysownicy ołówkiem i tuszem.

Odczytywanie taśm odbiorczych.

Praca rachmistrza.

Plan asymptot - jego wykonanie i użycie.

Wykresy i tabele pomocnicze.

Wykorzystywanie pomiarów dźwiękowych na planie.

Akta placówki i centrali:

Rodzaje akt i ich prowadzenie.

Wskazówki szczegółowe.

Część kandydatów należy szkolić na dowódców placówek.

Nie zagłębiać się w szczegóły techniczne sprzętu.

Szczególny nacisk kłaść na uniejętność wyszukiwania i usuwania niedomagań.

W pracach kreślarskich szkolić tylko uzdolnionych w tym kierunku.

C. Plutony obsługi pomiarów topograficzno-ogniowych
Cel.

Przygotować dowódców placówek topograficzno-ogniowych.

Nauczyć obowiązków obsługi centrali.

Zapoznać ze sprzętem.

Nauczyć posługiwania się etatowym sprzętem i jego utrzymania.

Zakres.

Wiadomości wstępne:

Zadania i organizacja plutonu topograficzno-ogniowego.

Zasada pomiarów topograficzno-ogniowych.

S p r z ę t :

Opis i utrzymanie sprzętu topograficzno-ogniowego /teodolit z lunetką topograficzno-ogniową/.

Sprawdzanie sprzętu.

Utrzymywanie sprzętu.

Praca na placówkach:

Czynności dowódcy placówki.

Organizacja pracy i tok służby.

Wykonywanie pomiarów.

Prace topograficzne na placówkach.

Praca w centrali:

Posługiwanie się przyborami kreślarskimi.

Zasady prac kreślarskich.

Oklejanie rysownic.

Kreślenie siatki kilometrowej na rysownicy ołówkiem i tuszem.

Czynności obsługi centrali topograficzno-ogniowej.

Podział pracy w centrali.

Wykreślne i obliczeniowe wykorzystanie prac topograficznych.

Wykreślne i obliczeniowe wykorzystanie pomiarów topograficzno-ogniowych.

Wskazówki szczegółowe.

Przy pracach obliczeniowych nie wymagać udowodnień matematycznych.

W pracach kreślarskich szkolić tylko uzdolnionych w tym kierunku.

D. Plutony telefonistów i kandydaci na podoficerów
zwiadowców, elektromechaników i fotografów.

Cel.

Zaznajomić ogólnie z całokształtem prac poszczególnych plutonów pomiarowych dla usprawnienia współpracy.

Zakres.

Zadania i organizacja baterii pomiarowej.

Zadania i organizacja poszczególnych plutonów.

Zasady działania poszczególnych plutonów i wykorzystanie ich prac.

Pokaz i posługiwanie się sprzętem poszczególnych plutonów.

Wskazówki szczegółowe.

Kandydatów na podoficerów elektromechaników należy szczegółowiej zapoznać z pracą plutonu dźwiękowego, a fotografów z pracą plutonu wzrokowego.

52. Elektromechanika.

Cel.

Wyszkolić elektromechaników do prac w centrali odbiorczej.

Dać podstawowe wiadomości z elektrotechniki, niezbędne do zrozumienia budowy i działania sprzętu P.D.18.

Zapoznać ze sprzętem.

Nauczyć posługiwania się etatowym sprzętem i jego obsługiwania.

Zakres.

Elektrotechnika:

Elektryczność statyczna i w ruchu.

Prawo Ohma.

Kondensatory.

Ogniwa i ich łączenie.

Magnesy i elektromagnesy.

Przyrządy pomiarowe.

S p r z e t :

Opis sprzętu placówki i centrali dźwiękowej.

Obsługiwanie sprzętu przez elektromechaników.

Regulowanie i sprawdzanie sprzętu.

Utrzymywanie sprzętu.

Akumulatory:

Budowa, obsługiwanie, używanie.

Ładowanie.

Utrzymywanie.

Zestaw polowy do ładowania-opis i obsługiwanie.

Prace warsztatowe:

Dozwolone rozbiórki i naprawy.

Szczegółowe czyszczenie sprzętu.

Laboratoryjne badanie i sprawdzanie sprzętu.

53. Nauka fotografowania.

Cel.

Nauczyć wykonywania zdjęć fotopanoramowych.

Zapoznać ze sprzętem.

Nauczyć posługiwania się sprzętem i jego utrzymaniu.

Zakres.

Wiadomości wstępne:

Ogólne wiadomości z optyki o soczewkach i obiektywach.

Ogólne wiadomości z chemii-chemia stosowana w fotografii.

Sprzęt:

Opis, obsługiwanie i utrzymywanie sprzętu fotograficznego.

Sprzęt laboratoryjny.

Prace fotograficzne:

Wykonywanie zdjęć fotopanoramowych i prace laboratoryjne.

Opracowanie i opisywanie zdjęć.

Pisanie kaligraficzne.

Gospodarka sprzętem i materiałem:

Znajomość przepisów gospodarki sprzętem i materiałem fotograficznym.

Wskazówki szczegółowe.

Większość prac laboratoryjnych przeprowadzać w ciemniach polowych.

Ciemni stałych używać tylko przy pracach początkowych.